Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سریزه.. ۱
لمونځ ۵
نیت او هدف ۱۰
قبله... ۱۳
د لمانځه حرکات ۱۷
قیام ۱۹
تسبیح... ۲۲
تعوذ ۲۴
فاتحه ۲۶
د الله جل جلاله د اسماوو لنډه پېژندنه.................... ۳۹
قرائت ۴۲
رکوع.. ۴۴
سجده.. ۴۹
قعده ۵۳
دعرفات دعا ۵۸
د طایف دعا ۶۰
سلام... ۶۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ د ښېګڼو سرچینه.. ۶۳
لمونځ د مضطرب زړه درمل.. ۶۹
په جګړوکي د بري عامل.. ۷۵
د اسلامي حکومت لومړۍ دنده.. ۷۸
د ناصالح خلف نښه.. ۸۱
لمونځ دکچه خویونو مانع.. ۸۳
د مسجد سمسوروونکی.. ۸۷
د مسجد آداب.. ۹۱
د لمانځه او جماعت تارك.. ۹۸
قنوت.. ۱۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

سریزه

لمونځ ترټولو مهم او ستر عبادت دی، په اسلام کي تربل هر عبادت نه پر لمانځه زیات تأکید شوی، هومره تأکید چي پربښودل ئې له اسلام نه د وتلو نښه او په ادا کولو کي ئې کسالت د نفاق علامت ګڼل شوې، ګواکي دا لمونځ دی چي مسلمان له کافر نه او مؤمن له منافق نه بېلوي. د لمانځه په اهمیت هلته پوهېدی شو چي په قرآن کي د هغه په هکله په جدي او مکرر تأکید او پخپله د لمانځه د حرکاتو اوالفاظو په معنی او مقصد پوه شو.

متأسفانه له اسلام نه د لېري والي او د اسلامي عباداتو له روح او مقصد نه د بې خبرۍ په وجه، نن نه یوازي په عوامو کي، بلکي په اسلام د پوهي مدعیانو کي هم لمونځ په یوه شکلي او تشریفاتي حرکت یا دود او عادت بدل شوی.

ښايي تاسو فکر وکړئ چي که د لمانځه حرکات او الفاظ مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فقهي احکامو مطابق وي نو حتماً به مو لمونځ مکمل او د الله په نزد مقبول وي. خو کېدی شي حقيقت داسي نه وي. زه بلنه درکوم چي لومړی دا رساله ولولئ، بيا د خپل لمانځه په هکله قضاوت وکړئ چي ستاسو لمونځ، عبادت دی که عادت؟ او څومره بايد د خپلو لمونځونو د قبلېدو طمع ولرئ؟

په حقيقت کي لمونځ، الله ته د وړاندي کېدو لپاره، له خاص احساس او شعور نه راولاړ شوي ځانګړي ارادي حرکات او اقوال دي چي که د لمانځه له پيل نه ترپايه مراعات نشي لمونځ ناقص دی.

پدې لنډي رسالې کي به د لمانځه په اړه په لاندي مسايلو بحث کوو:

د لمانځه نيت او هدف ئې.

قبله او مقصد ئې.

د لمانځه حرکات او محرکات ئې.

الفاظ او معنا ئې.

روحيه او مربوط شعور ئې.

د لمانځه اغېزي.

خدايه! زمونږ هغه لمونځونه د خپل وسيع کرم او لطف له مخي قبول کړې چي نه ئې د حرکاتو په مفهوم او مقصد پوهېدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه ئې د الفاظو په معنا ، هم ئې له روح نه غافل وو او هم له غوښتنو ، له پلار نیکه نه په میراث پاتې د یوه دود ، دستور او یا یوه تکراري عادت په څېر مو ترسره کړی، حرکات او الفاظ مو د فقهي احکامو مطابق، خو له روح، معنی او شعور نه خالي.

الهي! مونږ ته د هغه لمانځه توفیق او خوند راپه برخه کړې چې د مؤمن معراج دی، د معنوي ارتقا په لور ئې د روح د الوتنې مهال، له محبوب معبود سره وصال، د جهاد په سنګرونو کې وسله او ډال، په ستونزو او کړاوونو کې د مستعان خدای جل شأنه د مرستې ترلاسه کولو ذریعه، پرېشانه زړونو لپاره ډاډ ، د بېچاره وو چاره، د لار ورکو لارښود ، له منکر نه د مخنیوي وسیله، د دعاګانو د اجابت واسطه او د بنده له بندګي نه د کاملې آزادۍ د قیامونو مقدمه ده.

په رښتیا ، چا چې د الله له ښه پېژندو وروسته په واقعي معنا او شعوري توګه خدای جل شأنه ته مخ کړی وي، ده ته د تسلیمۍ په مفهوم ئې لاسونه اوچت کړي وي، په ژبه او په خپل هر حرکت سره ئې د ده په عظمت او لویي اعتراف کړی وي، هغه ته لاس په نامه دربدلی وي او له الله جل شأنه سره ئې پدې خبرې مسلسل او مکرر تعهد کړی وي چې له تا نه پرته د بل چا عبادت نه کوم، له تا نه پرته بل چا ته د احتیاج لاس نه اوږدوم. او له زړه نه ئې په شعوري توګه خدای جل جلاله ته انحنا کړې وي او د هغه په وړاندې ئې د انقیاد تندی پر ځمکه ایښی وي، څنګه ممکن ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي داسي انسان به له خدایه پرته بل ته سر ټیټ کړی، څنگه به د بل بندگي وکړي او څنگه به د شیطان په پله پل کېږدي او په ناروا لارو به د تلو اراده وکړي؟!

د لمانځه په معنا، تاثیر او د انسان او د ده د ټولني په جوړولو کي د هغه په اغېز د ښه پوهېدو لپاره دا رساله لیکل شوې. هیله مي دا ده چي هرڅوك د دې رسالې له لوستلو نه وروسته لمونځ کوي ما له خپلو دعاگانو هېر نکړي.

اللهم لاتجعلنا من اَلّـْمُصلّيِنَ الّذِينَ هُمْ عَن صلاتهِمْ ساهُونَ

الهي! له هغو لمونځ کوونکو څخه مو ومه گرځوې چي له خپل لمانځه نه غافل وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ

د الصلوة ښه او دقيقه لغوي معنى لمونځ ده چي له لمانځني او تجليل نه اخيستل شوى، يعنى لمونځ په حقيقت كي د خداى جل شأنه په جلال او عظمت اعتراف كول دي. د لمانځه په الفاظو او حركاتو سره د لوى خداى لمانځنه او تعظيم ترسره كېږي.

ځيني د الصلوة ريښه صلة ګڼي چي پدې توګه لمونځ د الله او بنده ترمنځ د پيوستون او د اړيكو ټينګولو معنا وركوي. په حقيقت كي لمونځ هم د انسان رابطه له الله جل شأنه سره په مكرر او پرله پسې ډول ټينګوي او هم انسانان په خپلو منځونو كي يو بل ته نږدې كوي او د دوى ښېلي ښېلي قبلې يو كوي.

ستاسو لمونځ، يو مقدس روحاني ملكوتي سفر او د الله په لوري د روح الوتنه ده. ته غواړې له الله تعالى سره خپلي اړيكي تجديد كړې، د هغه په وړاندي ودرېږې او له هغه سره مخامخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکلم وکړې، د همدې لپاره باید ستا هرڅه پاك او ستره وي، دا مقدس سفر له تا نه د عقیدې پاکوالی، د وجود پاکي، د ودرېدو د ځای پاکوالی او د جامو پاکي غواړي.

باید دې ته متوجه وې چې که الله جل شأنه ستا لمونځ، له معمولي ظاهري نجاست او ناپاکۍ سره نه قبلوي، نو په هغه صورت کي به څنگه ستا لمونځ قبول کړي چې:

ستا عقیده د شرك په رجس او پلیدي ناپاکه او ستا افکار او عزایم د شیطان له ناولو وسوسو ډك وي.

ستا د وجود سلول سلول له حرامو جوړ شوی وي، ستا مطعم حرام، ستا ملبس حرام، ستا د معیشت د تامین لاري چاري حرامي، ستا کار کسب، راکړه ورکړه بیع او شراء حرامه. د تن جامې دي حرامي او له حرامو لارو ترلاسه شوې، د خیانت، رشوت، غلا ، د بل په حق د تېري له لاري.

ستا مصلی او هغه ځمکه چې ته ورباندي ودرېږې او الله جل جلاله ته ورباندي سجده کوې، په ظاهر کي پاکه، خو په باطن کي له حرامو لارو ترلاسه شوې.

ما ته ووایه! له دې ناپاکۍ او نجاست سره سره به، پاك رب چې یوازي د پاك بنده پاك عبادت قبلوي، ستا داسي لمونځ څنگه قبول کړي؟

پیغمبر علیه السلام فرمایي: د هغه چا دعا به الله جل شأنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه قبوله کړي چې که څه هم له لېرې ځایه، له اوږده مزل نه وروسته کعبې ته رسېدلی، د اوږده سفر آثار ئې په خیرنو جامو او په دوړو لړلو ویښتانو کې څرګند دي، د حجرالاسود مخې ته ولاړ دی، د دعا لاسونه ئې اوچت کړي، خو مطعم (خواړه) ئې حرام دي او ملبس (جامې) ئې حرامې دي!!

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) عن النبي صلى الله عليه وسلم قال في الرجل يطيل السفر اشعث اغبريمد يديه الى السماء يارب يارب، ومطعمه حرام وملبسه حرام وغذي بالحرام فانى يستجابُ لَهُ.

زما لمونځ کوونکیه وروره!

ته د لمانځه لپاره اودس کوې، ستا اودس یوه ظاهري بڼه لري چې د مخ، لاس، پښو پرېمنځل او د سر مسح کول دي خو د دې ظاهري حرکت ترشا ژور معنوي مفاهیم مضمر دي. د دې حرکت معنا او تقاضا دا ده چې له هر هغه ناولي او حرام کار نه چې په لاس تر سره کېږي، لاسونه پرېمنځم، خپل لاس تل پاك ساتم، له داسې عمل نه چې الله ته مې مختورن کړي ډډه کوم، غواړم مخ مې تل سپین وي، په طمعې او سوال سره خپل وقار او عزت نه ختموم.

خو له مې پاکه ساتم، نه حرام خوراك پرې کوم او نه حرامه وینا، له هرې ناپاکې خبرې، دروغ، دوکې، غیبت، نمامت او شیطانت نه ئې خوندي ساتم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له سرنه مي ټول غلط افکار، ناجایز عزایم، ناروا شیطاني منصوبې، د مسلمان لپاره دسیسې، له باطل سره علاقه او له مفسدینو سره تعلق، لېري غورځوم، په خپل سر پاك لاس راکاږم او هر راز پلیدي ترې پاکوم.

پښې مي مینځم، په پښو مي د حرام کار په لوري له تګ نه ډډه کوم، دا پښې به ما فقط د الله په لوري او د حق په پاکیزه لار بیایي او هیڅکله به د پلید شیطان په ناولي پل، پل کښېنږدم.

ستا د لاس، مخ او پښو پرېمنځلو او د سر مسح کولو به څه اهمیت وي که همدا جوارح دي ټول په حرامو کړو وړو کي مصروف او سلول سلول دي له حرامو ډك او شپه ورځ د پلید شیطان په خدمت کي وي.

هغه ژبه چي له اودس او لمانځه نه مخکي او وروسته په حرامه وینا خوځېږي، هغه لاسونه چي په ناولو کارونو اخته وي، هغه ګوتي چي ناروا لیکني کوي، د باطل په خدمت کي او د ظالم ظلم توجیه کوي او د مفسد تکریم او ستاینه کوي، څنګه ومنم چي دا خو له، دا ګوتي او دا لاسونه پرېمنځل شوي؟! پداسي پرېمنځلو سره خو انسان کولی شي له اسرارو نه بې خبره انسان دوکه کړي خو علیم، خبیر او په اسرارو پوه خدای به څنګه دوکه کړي؟!

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

نيت او هدف

ته به گمان کوې چي ښايي د لمانځه نيت يوازي همدا څو الفاظ دي چي په ژبه ئې تکراروې: د دې وخت دومره رکعته لمونځ کوم... پدې امام پسې مي اقتدا وکړه، مخ مي د قبلې په لوري کړ...)

خو کېدی شي په خولې د همدې الفاظو له تکرار سره سره، تا اصلاً د لمانځه نيت نه وي کړی، دا ځکه چي نيت د زړه کار دی نه د ژبي.

ستا نيت په هغه صورت کي صحيح دی چي د زړه له کومي دي ويلي وي چي: د الله **جل جلاله** په وړاندي ودرېږم، د ده د رضا د حصول لپاره، له ده سره د راز او نياز په خاطر، د ده د لمانځني او له ده سره د خپل پيوستون ټينګولو لپاره د ده له امر سره سم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ کوم. هغه زما رب دی، زما د هرڅه واکمن دی، د هستي هرڅه د ده په اختیار کي دي، د مرگ، ژوند فیصله هغه کوي، همدی دی چي رزق او روزي راکوي، زما د عزت او ذلت پرېکړه هغه کوي، زه په هرڅه کي هغه ته اړیم، زما سترگي د ده په اراده لار راته ښیي، زما زړه، دماغ، اعصاب او حواس د ده په امر کار کوي. زما خوب وېښه د ده په امر ده، زما مشکلات هغه راته آسانوي، له کړاوونو د وتلو لاري هغه راته پرانیزي، پدې عالم کي یوازي هغه څه کېدی شي چي دی ئې وغواړي او څه چي دی ئې کېدل وغواړي که څه هم ټول عالم د هغه د مخنیوي لپاره ملاوتړي هرومرو به ترسره کېږي، او څه چي دی ئې ونه غواړي نشي کېدی، که څه هم د کائناتو ټول ځواکونه د هغه د تحقق هڅه وکړي.

چي کله ته په همدې نیت او له همدې شعور سره په لمانځه ودرېدلی یې، نو تا واقعاً د لمانځه نیت کړی.

ستا لمونځ، په همدې نیت او د هغه ترشا له همدې ایماني شعور سره، د الله اکبر په ستر شعار پیل کېږي، ستا د نیت خلاصه او ستا د هغه خاص شعور او انگېرني حاصل په همدې شعار کي راڅرگند شوی:

الله جل جلاله تر ټولو ستر دی.

تر هغه هم چي زه ئې فکر کوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زه چي همدا اوس اوس په خپل لمانځه سره څه کوم د الله د عظمت او لويي په وړاندي ډېر ډېر وړوکی حرکت دی، هغه ترديږ ډېر ډېر ستر دی.

که تا په رښتيا او د زړه له کومي او په شعوري توګه دا شعار ورکړی وي، نو په خدای قسم چي له الله نه پرته به هيڅکله د هيچا لويي په تا کي وېره او حيرانتيا راو لاړه نکړي، د دنيا هر ستر ځواك به د الله جل جلاله د لويي په مقابل کي تا ته وړوکی او ضعيف مخلوق بريښي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبله

ته د دنيا د ټولو مسلمانانو سره يوځای هره ورځ څو څو ځله، د يوه خاص ځای په لوري مخ کوې او لمونځ ترسره کوې چي هغه ستا او د دوی ګډه يوازنۍ قبله (مخ لوری) دی.

هغه د خدای کور (بيت الله) دی، يعنی ته له خپلو نورو مسلمانو ورونړو سره يوځای په وار وار د خدای جل جلاله د کور په لوري مخه کوې او پدې سره عملاً دا عزم اعلانوې چي له الله جل جلاله نه پرته د بل چا کورته نه مخه کوم، نه پناه ورړم او نه ئې دره ټکوم.

ته ډېر خلك دا سي ګورې چي قبله ئې د الله جل جلاله کور نه، بلکي د دنيا د واکمنانو قصرونه وي، مخه ئې همدې قصرونو ته، طمع ئې له همدې قصرونو نه، وېره ئې له همدې قصرونو نه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

طواف ئې د همدې قصرونو، د دې قصرونو د خاوندانو احترام ئې په زړه کې او د دوی لويي او عظمت ئې په دماغ مسلط.

آه، څومره ډېر خلك داسې ګورم چې په ظاهركي ئې مخه د خدای د كور په لوري وي خو په حقيقت كې د دوی د زړونو قبلې نوري وي، په هماغه وخت كې چې د بيت الله په لوري ئې مخه وي، زړه ئې نورو قبلو ته متوجه وي.

هغه څوك چې په شپه ورځ كې پنځه ځله په واقعي معنی او له دې شعور سره قبلې ته مخه كوي چې زه د ځمكې او آسمانونو او ټول عالم د رب د كور لوري ته مخه كوم او د هغه دروازه ټكوم، آيا ممكنه ده بلې دړې ته ودرېږي او د بل كور طواف وكړي؟

د كور يووالی د هغه كور اوسېدونكي سره متحد كوي او په دوی كې د يووالي احساس راولاړوي، د يوې كورنۍ غړي پدې خاطر يوه كورنۍ او يو موټی وي چې كور ئې ګډ دی، د يوه ټبر خلك د كور د بېلوالي په وجه ورو ورو هومره سره لېرې شي لكه پردي.

له نورو سره يوځای د الله د كور په لوري مخه كول او د يوه معبود دړې ته د ودرېدو معنی دا ده چې ستا د قبلې ورور، ستا ورور او ستا د لويې ديني كورنۍ غړی دی.

ډېر خلك داسې دي چې د قبلې د سم او دقيق استقامت معلومولو لپاره ښه غور او احتياط كوي، حتی قطب نما په جيب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي ګرځوي، خو که د دوی د زړه کیفیت معلوم کړې پوه به شې چي د دوی د زړونو قبلې ځومره کږې دي او ځومره له اصلي قبلې په معنوي لحاظ کاږه ودرېږي.

ډېر د تقوی مدعیان بیا داسي دي چي بل کس په ځو سانتي متره، د ده له تخمیني قبلې نه یوې بلې خوا ته په ودرېدو تکفیروي، پداسي حال کي چي د قبلې مالك خدای، هغه چاته چي نیت ئې سم وي او د قبلې په لوري د خپل استقامت سمولو لازم دقت او احتیاط ئې کړی وي وايي:

فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّهِ البقرة: ۱۱۵

نو هري خواته چي مخ کړئ، الله په هماغه لوري کي دی.

پدې حالت کي چي هري خواته لمونځ وکړې ستا لمونځ قبلېږي که څه هم اشتباهاً له قبلې نه بل لوري ته ودربدلی وې. ډېر جنابان بیا داسي دي چي له بل سره په یوې فرعي او جزئي مسئلې کي د اختلاف په وجه، د خپلي قبلې ورور تکفیروي او د هغه په خلاف هرڅه ویل او هر څه کول جائز ګڼي. حال دا چي د قبلې په مقصد پوه، زمونږ د مذهب امام ابوحنیفه (رح) وايي:

لانُکفرُ اهل قبلتنا

مونږ د خپلي قبلې اهل نه تکفیروو.

په داسي حال کي چي د قبلې د یووالي یو ستر مقصد او هدف دا دی چي د دنیا ټول مسلمانان متحد کړي، خو متأسفانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناپوهان او جاهلان له هماغه څه نه چي عليم او حکيم خداى جل جلاله د مؤمنانو د يووالي لپاره ټاکلي، د اختلاف او افتراق وسيله جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمانځه حرکات

ستا لمونځ له ګڼ شمېر ډېرو مهمو او با مقصده حرکاتو نه جوړ شوی چي هر يو ئې ځانګړی محرك، علت او حکمت لري.

لومړی حرکت، له لومړي تکبير سره د دواړو لاسونو پورته کول دي.

ته پوهېږې چي د دنيا په ګوټ ګوټ کي د ټولو انساني ټولنو ترمنځ دا عادت او دود دی چي کله يو بل ته تسلمېږي او د هغه په خلاف له جګړي لاس اخلي نو لاسونه پورته کړي. د لاسونو دا راز پورته کول له جګړي د لاس اخستلو او د تسليمۍ نښه ده. ته د لمانځه په پيل کي، د الله جل شأنه په وړاندي، پدې حرکت سره له بغاوت نه لاس اخلې او له الله جل جلاله او د ده له سننو سره له جګړي نه خپل برائت او بيزاري او د الله جل جلاله په مقابل کي خپله کامله تسليمي او انقياد اعلانوې. بنايي تا به په کومي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جګړې کې، کوم کس داسې لیدلی وي چې د بل په وړاندې ئې لاسونه اوچت کړي وي او د ده له دې حرکت نه ته ښه پوهېدلی یې چې پدې سره هغه مقابل طرف ته څه پیغام لېږل غوښتل او د ځان له خوا ئې هغه ته د کومې خبرې اطمینان ورکولو. خو ما ته ووایه:

آیا کله د لمانځه په ابتدا کې، د تکبیر تحریمه او الله اکبر په ویلو او د لاسونو د پورته کولو په دوران کې، ستا په زړه کې دا خبره راګرځېدلې چې زه د الله په وړاندې له هر راز بغاوت نه لاس اخلم او خدای ته خپله کامله تسلیمي اعلانوم؟ که له دې شعور او احساس سره تا خپل لاسونه نه وي پورته کړي نو ما ته ووایه چې لدې حرکت نه ستا مقصد څه وو؟ هسې یو تقلیدي، بې روحه او بې مقصده حرکت؟

عجیبه ده چې ځینې پدې خبره خپلو منځونو کې په شدید اختلاف کې لوېږي چې له تکبیر تحریمه سره باید لاسونه ترغوږونو پورې اوچت شي او که د غوږونو او اوږو ترمنځ او که تر اوږو پورې؟ حال دا چې د هر یوه لپاره د پیغمبر علیه السلام په عمل استناد شوی. خو پدې خبرې نه فکر کوي او نه بحث چې د دې حرکت اصلي مقصد څه دی؟ محرك ئې څه او باید د کوم احساس او شعور مظهر وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

قيام

آيا ستا په ژوند کي کله داسي واقع شوي چي د کوم ستر واکمن دربار ته حاضر شوی وې؟ داسي واکمن چي گمان دي کولو، ته ده ته اړ يې او هغه ستا د احتياجاتو په رفع کولو او ستا د غوښتنو په ترسره کولو قادر وو او تا غوښتل چي د هغه په وړاندي د خپل اخلاص، منني او اطاعت مراتب څرگند کړې؟ ما ته رښتيا ووايه چي پدې وخت کي ستا د ودرېدو کيفيت، د وينا څرنگوالی، د احساساتو مظاهره، څنگه او له کوم احساس او شعور سره توأم او يوځای وو؟

د الله په وړاندي، په لمانځه کي ستا د قيام حالت، ستا د وينا، مشاعرو او احساساتو کيفيت، بايد تر هغه نه ډېر ډېر تفاوت ولري.

لاس په نامه ودرېدل، په حقيقت کي د کامل اطاعت او منني او د خپل آقا اوامرو ته د انقياد نښه ده. ته پدې حرکت سره شيې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د الله جل جلاله مطيع بنده او د هغه د هر امر ترسره کولو ته چمتو يې.

آيا ستا په ژوند کي کله داسي هم واقع شوي چي تا په لمانځه کي د قيام په وخت کي داسي انګېرلي وي چي ته اوس اوس د ځمکي او آسمانونو د ستر مالك الملك رب په وړاندي ولاړ يې؟ داسي چي ته يې په خپلو سترګو ګورې، او که داسي نه وي او ته لاتر اوسه په روحي او معنوي لحاظ دومره لوړ او اوچت نه يې تللى نو کم له کمه دا احساس کوې چي الله جل شأنه، همدا اوس اوس تا ته ګوري او ستا هر حرکت ويني او هره خبره دي اوري. که کومه ورځ، په کوم لمانځه کي، تا ته په خپل قيام کي همدا حالت راپيدا شوى وي همدا او فقط همدا ستا واقعي لمونځ وو. خو که تر اوسه هيڅکله داسي نه وي شوي، نو زه تا ته وايم چي تا لاتراوسه لمونځ ندى کړى، له دې نه وروسته تصميم ونيسه چي واقعي لمونځ وکړې.

آيا په کوم لمانځه کي، پدې خاطر ستا زړه لړزېدلى او له وېري او هيبت نه ستا وېښتان زيږه شوي چي فکر دي کړى وي د رب العالمين، قهار او جبار خداى جل شأنه په وړاندي ولاړ يې؟ که داسي نه وي شوي نو تا تر اوسه واقعي لمونځ ندى کړى، ځکه الله جل شأنه فرمايي:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَت قُلُوبهُمْ وَ إِذَا تُلِيَت عَلَيهِمْ ءَايَتُهُ زَادَتهُمْ إِيمَناً وَ عَلى رَبِّهِمْ يَتَوكلُونَ *

(c) ketabton.com: The Digital Library

الانفال: ۲

مؤمنان فقط هغه دي چي کله د الله یادونه وشي زړونه ئې رپېږي او چي کله د ده آیتونه ورباندي تلاوت شي ایمان ئې زیاتېږي او په خپل رب توکل کوي.

آیا کله دي د خپلو گناهونو او قصور او یا د بخښونکي رحمان خدای جل شأنه د وسیع پیرزوینو او رحمت په رایادولو سره له سترگو نه اوښکي بهېدلي؟ او آیا کله داسي شوي چي د سخت اضطراب او پرېشانۍ په حالت کي، ته لمانځه ته پورته شوی یې او په همدې لمانځه سره ستا ټوله پرېشاني رفع شوې او شدید اضطراب دي په سخت ډاډمن سکون او اطمینان بدل شوی وي؟

که داسي نه وي شوي نو ښایي ستا لمونځ، لمونځ نه بلکي یو عادت وو، دا ځکه چي الله جل شأنه فرمایي:

اَلا بِذِکرِاللهِ تَطمَئِنَ القُلُوب

پام چي د الله په یادولو سره زړونه ډاډه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تسبيح

د قيام په پيل كي، له الله جل شأنه سره ستا خبري، پدغو الفاظو شروع كيږي:

سُبْحَانَكَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِكَ وتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ ولَا إِلَهَ غَيْرُكَ*

رواه مسلم و الترمذی

پاكي ده تالره اې باري خدايه او ستايني دي تا لره، او بابركته دی نوم ستا او اوچت دی شأن ستا ، له تا نه پرته بل معبود نشته.

پدغو مختصرو كلمو كي هومره عظمت او دومره وسيع مطالب پراته دي چي په نورو الفاظو د هغې بيانول ډېر گران دی، يعني:

ای زما ربه! ته په خپل ذات، صفاتو او افعالو كي له هر عيب او نقص نه منزه او پاك يې. تا چي څه پيدا كړي، ته چي څنگه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې عالم پالنه، ساتنه او روزنه کوې، ستا په اراده او ستا د سننو مطابق چي پدې هستي کي څه کېږي، څه له نیست نه هست کېږي، څه د کمال په لوري درومي او څه په زوال محکومېږي...؟ پدې ټولو کي نه یوازي دا چي د عیب او نقص هېڅ نښه نه ګورو، بلکي په هرڅه کي خاص حکمت او مصلحت ګورو، پدې ټولو کي ته د هغو ستاینو وړ یې چي ستاله شان سره ښایي، برکتونه ټول ستا له مبارك نامه سره تړلي او د خیر او برکت هره دړه یوازي ستا په نامه خلاصېږي. ستا لویي او شان ډېر ډېر اوچت دی. له تا نه پرته بل داسي څوك په ټوله هستي کي نه ګورو چي د عبادت وړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعوذ

له تسبیح نه وروسته ستا بعدي وینا دا ده:

اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیطٰنِ الرَّجِیم

له رټل شوي شیطان نه الله ته پناه وړم.

له شیطان نه الله ته د پناه وړلو معنی یوازي دا نده چي ته غواړې د شیطان له وسوسو او لدې نه چي ستا په زړه او دماغ مسلط شي، په تا کي غلط عزایم راولاړ کړي، د ګناه په لوري دي وهڅوي او احساسات او مشاعر دي ناولي کړي، الله جل شأنه تا په خپله پناه کي وساتي او د هغه له شر نه دي وژغوري، بلکي د دې معنی دا هم ده چي ته د دغو الفاظو په ویلو سره، له ټولو هغو صفاتو نه الله ته پناه وړې د کوم په وجه چي شیطان د الله له رحمت نه ورټل شو او په لعنت اخته شو، چي ستر ستر ئې دا دي:

شیطان کبر وکړ، ځان ئې تر بل اوچت وګڼلو، وئې ویل: زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اصل کي تر هغه بل نه غوره يم، زه له اور نه پيدا شوی يم او هغه له خاوري. پرنورو د لويي غوښتنه ئې وکړه، کله چي د ځمکي د خلافت مقام لده نه پرته بل ته ورکړی شو، لوړه ئې وکړه چي هرو مرو به د ده د بې لاري کولو او په خپلي ورکړی شوې وظيفې کي د ناکامولو لپاره، په هر قدم کي هغه ته کمين نيسم او له هري خوا به پرې حملې کوم، د دې لپاره چي ثابته کړي دی د نوموړي مقام لپاره تر آدم عليه السلام نه وړ او شايسته وو.

له جنت نه ئې د آدم عليه السلام د ايستلو هڅه پيل کړه، د دې لپاره ئې د دوکې اوغولولو او په دروغو د لوړي او قسم کولو لار اختيار کړه، د دوستۍ په جامه کي ئې له آدم سره دشمني وکړه، د آدم عليه السلام او د ده د اولادې د بربنډولو او د عريانۍ طرف ته د بېولو سعی ئې وکړه او هغه هم په دوی د حرامي مېوې او د حرام رزق د خوړلو له لاري، ځکه هغه پوهېدو چي د انسان د بربنډېدو، سپکېدو او لوځېدو، لويه وجه په حلال او جايز رزق عدم اکتفا او حرام رزق ته لاس اچول دي.

خو که ته د همدې جملې په ويلو سره، هره ورځ په وار وار له رټل شوي شيطان نه الله ته پناه وړې، خو عملاً گام په گام د شيطان په پله پل ږدې او ټول هغه کارونه کوې چي د هغه په وجه شيطان، د الله جل شأنه له رحمت نه رټل شوی، پدې صورت کي ته يا دروغ وايې او يا پدې نه پوهېږې چي ستا د دغو الفاظو معنی څه ده؟

فاتحه

بيا ته "بِسمِ اللّهِ الرّحْمَنِ الرّحِيمِ" وايې، يعنى:

د هغه الله په نامه پيل كوم چې ډېر رحم كوونكى او د ډېري پيرزويني خاوند دى.

او ورپسې، د فاتحې سوره چې د ټول عظيم الشان قرآن خلاصه ده او د قرآن ټول مطالب په موجزه توګه په همدې مختصرې سورې كې راغلي، لولې:

الْحَمْدُ للّه رَب الْعَلَمِينَ * الرّحْمَنِ الرّحِيمِ * مَلِكِ يَوْمِ الدّينِ * إِيّاك نَعْبُدُ وَ إِيّاك نَستَعِينُ * اهْدِنَا الصرَطَ الْمُستَقِيمَ * صِرَط الّذِينَ أَنْعَمْت عَلَيْهِمْ * غَيرِ الْمَغْضوبِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَلَيْهِمْ وَلا الضالِّينَ" آمين

تولي ستايني د عالمونو رب "الله" لره دي. هغه ډېر رحم کوونکی، د ډېري پېرزوويني خاوند، د بدلې د ورځې تولواك، خاص ستا عبادت کوو او خاص له تا نه مرسته غواړو، په سمې لار مو هدايت کړې، د هغو کسانو لار چې تا ورباندې پېرزوينه کړې، نه غضب کړی شوي او نه بې لاري. باري خدايه دعا مو قبوله کړې.

د فاتحې د سورې په دغو مختصرو اوو آيتونو سره تا په لاندنيو مهمو مطالبو اعتراف کړی:

تولي ستايني هغه الله لره دي چې د عالمونو پالونکی او ساتونکی دی، چې پدې خور عالم کې هري خوا ته، زه د هغه د ربوبيت، پالني او روزني څرګند مظاهر او نښي ګورم، زه چې د دې هستي هري خوا ته مخ واړوم، ګورم چې هر څه له هېڅ نه پيل شي، ورو ورو ستر شي، د کمال په لوري وده ورکړی شي، د خپلې ارتقاء او کمال آخري پوړي ته ورسولی شي، يو ضروري او لازم کار ورباندي ترسره شي، يو ضرورت ورباندي رفع کړی شي، يوه خلا ورباندي ډکه کړی شي، بيا ئې زوال پيل شي، په زړښت او مرګ محکوم شي او ځای ئې بل ته خالي کړی شي. دا کار هره شېبه، هري خوا ته تکرارېږي، د دې مظاهرو تر شا، ما ته د ربوبيت او پالني يو نامرئي (ناڅرګند) لاس په نظر راځي، هماغه زما الله دی او د دې هستي الله دی، زه نه يوازي پدې عالم کې د روزني او پالني يو نامرئي لاس احساسوم، بلکي ګورم چې د

هرڅه پیدا ایښت، پالنه، روزنه او ساتنه په ډېر دقت سره ترسره کېږي. د دې عالم په هر جزء او د هرجزء په حرکت او خوځښت کې زه ښایست، ښکلا، کمال، او هدفمندي ګورم. خوشي، بې مقصده، اضافي او غیرضروري شی مي په نظر نه راځي. زما هري خوا ته خواره شیان، هر یو بېل بېل او ټول په ګډه، د خاص مقصد لپاره په کار لګیا دي، د ټولو ترمنځ د نظم، یووالي او ژور تنسیق شاهد یم. د دې عالم همدا ملموس او مشهود کیفیت، زما په ژبه د دې الفاظو د جاري کېدو لامل دی چې:

ټولي ستاینې د عالمونو رب الله لره دي.

همدا راز، زه پدې هستۍ کې د رحمت او پېرزوینې ښرګندې نښې او واضح مظاهرګورم: ماشوم لا دنیا ته نه وي راغلی او د خپلې مور په ګېډې کې وي خو د ده ټول حیاتي ضروریات، د خوندورو شیدو په شکل کې د مور په تي کې، مخکې له مخکې ورته تیاري کړی شوې وي. او د مور پلار په زړه کې ئې هومره مینه ورته ځای په ځای شوې وي چې د ده لپاره هر کړاو زغمي، دغه ماشوم ته د ده له احتیاج نه د مخه، څوک روزي برابروي؟ د ده د مور، پلار په زړه کې دا مینه چا اچولې؟ دا څوک دی چې د انسان، حیوان او نبات هر ضرورت ته ځواب وایي؟ د رڼا، تودوخې، اوبو او هوا انتظام ورته کوي؟ د ځښناك اوبه ئې له استعمال نه وروسته، یا د نهرونو له لارې د لویو لویو بحرونو په لور وخوځېږي، تروې او تیزابي شې او یا په ځمکه کې ننوځې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسان ته ئې هم له ځمکي راایستل ګران شي او هم ئې له بحرونو بېرته راوړل محال شي، خو ګورو چي د لمر د وړانګو په ذريعه د بحرونو همدا تروې او تيزابي اوبه تبخير او تصفيه شي، دا بخارات د بادونو په ذريعه د آسمان په لوري اوچت کړی شي، هلته د سړې هوا په وجه په وربځو بدل شي، مؤظف بادونه دا وربځي په سر واخلي، ناڅاپي ووېشل شي، هر يو، خپله برخه، په خپل خاص سمت، خاصي منطقې ته د رسولو لپاره وخوځوي، په بېديا او د آواري په محتاجو او باران ته سترګي په لاره خلکو باندي باران واوروي او په غرونو باندي واوري. ترڅو د دنګو دنګو غرونو په ژورو او پراخو لمنو کي، د واوري کافي ذخيره، د دوبي لپاره خوندي وساتي او بيا د دوبي په سختي ګرمۍ کي چي انسان، حيوان او نبات اوبو ته سخت اړ وي، همدا ذخيره شوې واوره ورو ورو ويلي شي او په نهرونو، کاريزونو او چينو کي د دوی د خړوبولو لپاره راوخوځېږي او د هر يوه ضرورت رفع کړي.

ټولي ستايني هغه رب لره دي چي پدې عالم کي د ده د بې انتهاء رحمت او پېرزويني وسيع آثار او نښي هري خوا ته خورې ګورم.

همدا راز زه پدې عالم کي د يوه داسي ټولواک ذات د واکمنۍ آثار په ښرګنده توګه ګورم چي د هر څه ساتنه کوي، هرڅه د ده په وړاندي منقاد دي. ده چي د هرڅه د پيدا ايښت، خوځښت،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمال او زوال لپاره کوم مسیر او حد ټاکلی، له یوې ذرې انحراف او تغییر نه پرته په هماغه مسیر کي درومي.

لمر په خپل وخت، هره ورځ، له خاص ځایه راپورته کېږي، ځمکي ته رڼا او تودوخه ورکوي او بیا په ثابت وخت کي په ثابت ځای کي پرېوځي.

د آسمان پدې پراخي او بې انتهاء غبړي کي په ملیونو ملیونو ستوري، هریو په خپل مدار کي خوځېږي، د دوی ترمنځ د ټکر او تصادم مخنیوی کېږي، نه یو د بل په مدار کي داخلېږي او نه یو بل جذبوي.

د دې هستي هرڅه د هستي د ساتونکي (مالك) خدای هغو سننو ته غاړه ایښې ده چي ده وضع کړي.

أَ فَغَيرَ دِينِ اللّٰه يَبْغُونَ وَ لَهُ أَسلَمَ مَن فى السمَوَتِ وَ الأَرْضِ طَوْعاً وَ كَرْهاً وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ*

آل عمران: ۸۳

د آسمانونو او ځمکي هرڅه، طوعا اوکرها، (په خوښه او ناخوښه) ده ته غاړه ایښې او د ده لوري ته ګرځول کېږي.

هره ستاینه همغه الله لره ده چي پدې عالم کي د مالك الملك په توګه تصرف کوي او هرڅه د ده واکمني ته منقاد دی. په همدې حالت کي او له مخکنیو آیتونو نه د راولاړ شوي احساس او

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعور په وجه ته له خپل رب سره په يوې ډېرې سترې خبرې تعهد کوې او وايې:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
يوازي ستا عبادت کوو او يوازي له تا نه مرسته غواړو.

د عبادت معنى مريیتوب دی، او ته پوهېږې چې مريی هغه چاته ويل کېږي چې:

- په بل خرڅ شوی وي او خپل واك ئې په کامله توګه هغه ته سپارلی وي.
- د ده په واك کي چې څه وي هغه د ده نه بلکي د ده د آقا او مالك وي.
- هېڅ کار په خپله خوښه او د خپلي مرضي مطابق نشي کولی، يوازي هماغه څه کوي چې خپل آقا ورته امر کړی وي.
- په خپلو ټولو کړو وړو کي د خپل مالك او بادار رضا لټوي، د خپلي رضا لپاره هيڅ نه شي کولی.
- مريي نه شخصي دوست لري او نه دښمن، د آقا دوست ئې دوست او دښمن ئې دښمن وي.

اوس ما ته ووايه: په رښتيا ته چې په لمانځه کي د الله په وړاندي، لاس تړلی ودرېږې او همدغه کلمات تکراروې، آيا کله دي د دې تعهد او ژمني، معنا او مقتضی ته توجه کړې؟ او دې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي پام شوی چي پدې سره تا د خپل رب په وړاندي د کومو کومو سترو خبرو تعهدکړی؟ او آیا پدې تعهداتو دي وفا هم کړې؟

که تا د الله په لار کي خپل ځان، وقت او مال سپمولی وي، خپل مال، نفس او اولاد دي د الله امانت نه وي گڼلی او د الله په لار کي د هغوی له قربانۍ نه دي ډډه کړې وي،. هر کار دي د خپلي هوی او هوس په حکم ترسره کړی وي، د هیڅ کار په پیل کي دي دې ته نه وي کتلي چي ستا رب تا ته پدې هکله څه حکم کړی، که تا د الله د سخط او غضب په بیه په وار وار د خپل نفس رضا لټولې وي، که تا د خدای له دوستانو سره دښمني او له دښمنانو سره دوستي کړې وي، نو ستا دغه تعهد یو دروغجن تعهد وو، گواکي په وار وار دي له الله سره دروغجنه ژمنه کړې او هرځل دي خپله ژمنه ماته کړې، ته چي وایې:

إِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ

معنا ئې دا ده:

خدایه! یوازي او یوازي تا ته د احتیاج لاس اوږدوم، له تا نه پرته د بل چالمن نه نیسم، بل ته طمع نه کوم، تا ځانته کافي گڼم، عقیده مي دا ده چي هرڅه ستا په واك كي دي، ته د خپلو بندگانو پالنه او روزنه کوې او په هغوی بې انتهاء مهربانه یې، نو ځکه هرڅه فقط له تا نه غواړو.

پدې ترتیب ته په خپل لمانځه کي، له خپل رب سره مکرر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعهد کوې چي: له تا نه پرته بل ته د عبادت او مريیتوب سر نه کوزوم او بل ته د سوال او غوښتني لاس نه اوږدوم.

خوکه د دې مکرر تعهد سره سره، ستا طمع له خدای نه پرته، بل چا او بل څه ته وه، مستعان خدای دي ځانته کافي نه ګڼلو او د خپلو حاجتونو ترسره کېدو لپاره دي د بل لمنه نيوله او ګمان دي کولو چي په ربوبيت او د هستي په پالني، روزني، ساتني او د مخلوقاتو د حوايجو او اړتياوو په پوره کولو کي خدای ځانته شريکان لري او دا شريکان يا په خپله ستا دعا ته ځواب وايي او يا ئې په خدای هرو مرو مني، نو ته ما ته ووايه چي ستا د إِيّاكَ نَستَعِينُ د ويلو معنا څه شوه؟

ښايي پدې پوهېږې چي د فاتحې سوره د ټول قرآن عظيم الشان خلاصه ده، يا په بل عبارت، ټول قرآن د همدې مبارکي سورې شرح او تفصيل دی او د فاتحې سورې محوري او مرکزي مطلب همدا ځلورم آيت، "إِيّاكَ نَعبُدُ وَ إِيّاكَ نَستَعِينُ" دی، لدې نه معلومېږي چي د قرآن محوري او اساسي مدعا دا ده چي د انسان او د ده د رب ترمنځ همدا رابطه ټينګه کړی شي چي عبادت ئې يوازي د ده لپاره وي او استعانت ئې يوازي له ده نه وي.

پدې ستري خبري له تعهد او ژمني نه وروسته ته خپله لومړنۍ غوښتنه او لومړی سوال خپل مولا ته وړاندي کوي او وايي:

اهْدِنَا الصرَطَ الْمُستَقِيمَ

په سمي لار مو هدايت کړه.

ستا د دغي دعا معنا دا ده چي:

ته په سمي لار د تلو تلوسه لرې او د همدې لپاره ستا لومړنۍ تمنا او دعا همدا ده.

ته يوازي د ځان لپاره نه بلکي د نورو لپاره هم په سمي لار د تلو توفيق غواړې، ته پوهېږې چي يوازي ستا سموالی کفايت نه کوي، ته دې ته اړ يې چي په سمي لار د تلو لپاره د يوه صالح ټولګي په خوا کي حرکت وکړې. همدا راز له نورو انسانانو سره ستا مينه او پيرزوينه تا هڅوي چي د ځان په څنګ کي، هغوی هم په خپلو دعاګانو کي را ياد کړې.

له سمي لار څخه ستا مراد هماغه په څلورم آيت کي ذکر شوی مطلب دی، يعنی يوازي د الله عبادت او يوازي له هغه نه استعانت.

تا په يوې داسي مستقيمي لاري د تلو توفيق غوښتی چي مخامخ دي خدای ته رسوي، يوې خوا بلي خوا ته کږېدل په کي نشته. که تا يوازي دومره ويلي وی چي مونږ هدايت کړه، معنا به ئې دا وه چي تا ته د سم فکر، صحيح نظريې او علمي رايې ښوونه وشي. خو تا ويلي دي چي مونږ په مستقيمي لاري هدايت کړه! په يوې لاري تګ د نظر او رايې ترڅنګ، عزم، عمل او حرکت او د سرمنزل او هدف ټاکل غواړي، حال دا چي رايه او نظريه يوازي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهني اقناع غوښتنه کوي، ستا پدې دعا کي د رايي سموالی، د هدف پاکوالی، د عزم درستوالی او د حرکت د جهت او سمت استقامت او سموالی شامل دي.

له ځان سره لږ فکر وکړه او قضاوت وکړه چي ته هره ورځ په وار وار د هدايت او لارښووني تمنا کوې او له الله جل شأنه نه په خپل لمانځه کي په سمي لاري د تلو توفيق غواړې، خو له لمانځه نه وروسته او مخکي، نه تا د سمي لاري د پېژندلو هڅه کړې او نه پدې لار دتلو تکل!! نو لدې دعا څخه ستا مقصد څه دی؟

ته چي د سهار له لمانځه نه فارغ شې او د ورځني کار لپاره منصوبې جوړوې، نو نيت دي کوږ وي، عزايم دي ناولي، د مال، عزت او اقتدار ترلاسه کولو لپاره کږې وږې لاري لټوې. سمه مستقيمه الهي لار پرېږدې او د شيطان په کږو وږو لارو روان شې. پدې صورت کي به څوك له تا نه دا دروغجنه ادعا ومني چي تا په خپل لمانځه کي له خدای نه په مستقيمي لاري د تلو تمنا او دعا کړې وه؟

ستا د دغي دعا ترڅنگ او ورپسې، الله جل شأنه هغه غوښتلې مستقيمه لار داسي توضيح کړې:

د هغو کسانو لار چي تا ورباندي پيرويني کړې او په هغې لاري د تلو په نتيجه کي ئې ستا نعمتونه په برخه شوي.

يعني دا لار يوازي يو فکري خط، يا يو مجرد ذهني او

اعتقادي بهیر او سلسله نه ده چي فقط د اعتقاد او بارو غوښتنه کوي او بس، بلکي دا د عمل لپاره ترسیم شوی مستقیم خط دی، دا پلي شوې لار ده، د تاریخ په اوږدو کي په وار وار د الله صالح بندگان پدې لار تللي او د مستعان لارښوونكي رب نعمتونه ئې په برخه شوي، عزت او سرلوړي ته رسېدلي، د ځمكي خلافت، د ولسونو فكري، اخلاقي، سیاسی او اجتماعي قیادت او مشري او د ځمكي د ټولو شتمنیو وراثت ورته سپارل شوي.

قرآن مونږ ته پدې لار تلونكي او د الله د پیرزوینو او انعاماتو لاس ته راوړونكي داسي معرفي كوي.

وَ مَن يُطِعِ اللّهَ وَ الرّسولَ فَأُولَئك مَعَ الّذِينَ أنْعَمَ اللّهُ عَلَيهِم مّنَ النّبِيّينَ وَ الصدّيقِينَ وَ الشهَداءِ وَ الصلِحِينَ وَ حَسنَ أُولَئك رَفِيقاً * النساء: ٦٩

او څوك چي د خدای او پیغمبر اطاعت وكړي نو دوی به له هغو كسانو سره وي چي الله وربادي پیرزوینه كړې، د پیغمبرانو، رښتونو، شهیدانو او صالحانو سره، او دا خلك څومره غوره ملگري دي.

ته په دغي تمنا سره غواړې چي د پیغمبرانو ملگرتیا دي په برخه شي، په خپل ایمان او له الله جل شأنه سره په خپلو كړو ژمنو او وعدو كي صادق او رښتونی شې او د الله په لار كي هره شېبه شهادت ته چمتو وی او تل د ځان او ټولني د اصالح او رغونې په چارو كي بوخت وې. خو ما ته ووایه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

آيا کله دي د دې دعا معنا او ابعادو ته توجه کړې؟ د پيغمبرانو، صادقانو، شهداوو او صالحينو د ملګرتيا او د دوی په لار د تلو عزم او اراده دي کړې؟

آيا د الله جل جلاله په لار کي د شهادت جذبه او ولوله دي په زړه کي راولاړه شوې؟ ستا د دغي دعا معنا خو همدا ده چي ته د الله په لار کي د شهادت تلوسه لرې او له الله نه د شهداوو په لار د تلو توفيق غواړې!؟

ته ښايي پدې هم پوهېږې چي د شهادت جذبه د هغه چا په زړه کي مري او له مرګ نه وېره او خوف ئې په زړه کي راپيدا کېږي چي:

- يا ئې په خدای ايمان نه وي او يا د الله جل شأنه په ربوبيت باور نه لري.
- په اجل او د مرګ په معيني له مخکي نه ټاکل شوې نېټې عقيده نه لري.
- پدې خبري ايمان نه لري چي مرګ په خپل ثابت ليکل شوي وخت، د الله جل جلاله په اذن او حکم سره راځي او د انسان روح يوازي د مؤظف او موکل فرشتې په ذريعه قبضېږي.
- او پدې نه پوهېږي چي مرګ د نوي ژوندون پيل دی.

ته د فاتحې په آخري برخي کي، له هغه کسانو ځخه د محسوب کېدو نه امان غواړې چي د الله جل جلاله غضب

وروباندي نازل شوی او ګمراهان دي. دا غضب کړی شوي کسان یا هغه دي چي د ایمان راوړو نه وروسته ئې داسي څه کړي چي د الله جل جلاله په غضب اخته شوي او اصلي لاره ئې ورکه کړې او یا هغه دي چي منعم خدای جل شأنه په ظاهر کي دوی ته ښه ډېر انعامات ورکړي او یا د دوی ظاهري وضعیت یا ادعا داسي ده چي ګواکي په سمه لاره روان دي، خو په حقیقت کي د الله جل جلاله په غضب اخته او سخت بې لاري دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله جل جلاله د اسماوو لنډه پېژندنه

په یوه روایت کي د الله تعالی ۹۹ نومونه په ګوته شوي، چي هر یو ئې د الله یو صفت معرفي کوي. د الله تعالی ټول نومونه د فاتحې د سورې په درېو صفاتو (رب، رحمن او مالك) کي راخلاصه شوي، پدې شرح:

- د رب نوم په ټولو هغو نومونو او صفاتو شامل دی چي د پیدا ئېښت له صفت سره تعلق لري، لکه خالق، بارئ، مصور.
- د رحمن نوم په ټولو هغو نومونو او صفاتو احتواء کړې چي د پېرزوېني او رحمت د صفاتو سره اړخ لګوي، لکه غفور، کریم، عفو، حلیم.
- او د مالك نوم ټول هغه صفات او نومونه احتواء کوي چي پاچاېي، ټولواکي او اقتدار سره تعلق لري لکه قهار، جبار،

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزیز، قدیر، غالب، مؤمن، مهیمن..."

یعنی لکه څنګه چي د فاتحې سوره د ټول قرآن خلاصه ده، د الله دغه درې نومونه چي د فاتحې د سورې په لومړنیو دریو آیتونو کي راغلي د الله د ټولو نومونو خلاصه ده.

که تا د فاتحې د سورې آیتونو ته په دقت سره پام کړی وي نو حتماً به دې ته متوجه شوی وې چي:

د هغو صفاتو په مقابل کی چي په لومړنیو آیتونو کی راغلی:

١. اَلحَمدُ لِلّهِ رَبِّ العَالَمِین •

٢. اَلرّحمنِ •

٣. الرّحیم •

۴. مَالكِ یَومِ الدّین •

د وروستیو آیتونو مطالب په دې شکل راغلي:

۵. اِیّاكَ نَعبُدُ وَ اِیّاكَ نَستَعِین •

٦. اِهدِنَا الصِّرَاطَ المُستَقِیم •

٧. صِرَاطَ الّذِینَ اَنعَمتَ عَلَیهِم •

٨. غَیرِالمَغضُوبِ عَلَیهِم وَلاَالضّالِین •

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو موږ ی ترتیب دا مطالب په ګوته کوي:

- یوازي هغه الله د عبارت وړ دی چي ستاینې ټولي هغه لره دي.
- یوازي له هغه چا باید مرسته وغوښتلی شي چي د عالمونو پالونکی او روزونکی رب دی.
- باید له رحمان خدای جل شأنه نه د هدایت او لارښوونې تمنا وشي نه له بل چا نه.
- باید الرحیم رب ته دانعاماتو او پیرزوینو دعا وشي نه بلي مرجع ته.
- باید د مالك الملك رب له غضب نه ووېرېږو چي د دنیا او عقبا مالك دی، نه د بل چا له قهر او غصې نه.
- او بایدیوازي لدې نه په اندېښنه کي وو چي د قیامت په ورځ د همدې مالك الملك الله جل شأنه په وړاندي د ګمراهانو په ډله کي ونه درېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرائت

د فاتحې د سورې له لوستلو نه وروسته ته باید د قرآن یوه برخه تلاوت کړې، اندازه ئې ستا په همت او ستا په حالت پورې مربوط ده، د مضمون انتخاب ستا فهم، ستا روحي کیفیت او ستا اجتماعي خاص وضعیت ته پرېښودلی شوی، ته د ځان او د خپلې ټولنې د هر خاص حالت لپاره په قرآن کې داسې ځانګړې او خاصه برخه او مضمون موندلی شې چې پدې حالت کی ستا او ستا د رب ترمنځ په همدغو الفاظو راز او نیاز تر هر راز نورو کلماتو موزون او مناسب وي او ستا لپاره ترټولو غوره لاربښوونه وي، باید پدې پوه وې چې ستا د لمانځه یوه ډېره مهمه برخه همدا د قرآن تلاوت دی، هرڅومره چې د قرآن تلاوت زیات کړې ثواب به دې زیات وي.

د قرآن له تلاوت نه د زیات خوند اخستو او د قرآن په

(c) ketabton.com: The Digital Library

مفاهیمو او اسرارو د ښه پوهېدو ډېر ښه حالت او وقت همدا په لمانځه کي د قیام حالت دی.

رکوع

يو له هغو مهمو حرکاتو څخه چي په لمانځه کي ئې ترسره کول فرض دي او له هغه نه پرته لمونځ نه صحيح کېږي، رکوع ده.

رکوع په اصل کي د چا په عظمت او لويي د اعتراف لپاره د هغه په وړاندي سرټيټول دي. تاسو د انساني ټولني په اکثرو پرګنو کي ګورئ چي د خپلو لويانو، واکمنانو، مشرانو او مذهبي پيشوايانو احترام او تعظيم يا د سر په ټيټولو يا انحناء او رکوع سره پرځای کوي.

خو ستا لمونځ تا ته ښيي چي دا حرکت به يوازي الله ته کوې، له الله نه پرته بل هيچا ته سرټيټول جايز نه دي. هېڅ انسان حق نلري چي بل ترڅانه ټيټ وګڼي او له هغه نه په خپل عظمت او لويي د اعتراف لپاره د انحناء او سرټيټولو توقع وکړي. هېڅ انسان ته نه ښايي چي له بل نه ځان حقير او سپك وګڼي او د هغه په وړاندي د خپل حقارت او ذلت د ښرګندوني لپاره هغه ته انحناء

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي، دا حرکت د الله د لمانځني او عبادت د شعايرو څخه دی بل ته ئې په ځای کول جواز نه لري.

اسلام انسانانو ته د برابرۍ درس ورکوي او هغوی ته وايي چي ټول به يوځای فقط خپل رب ته رکوع کوئ.

ته د الله اکبر په ويلو سره له قيام نه رکوع ته درومې او په رکوع کي خپل رب ته ستنا وينا دا ده:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ. رواه مسلم

پاکي ده زما ستر رب لره.

له پيغمبر عليه السلام څخه د فرض يا نفل د لمونځونو په رکوع کي رانقل شوي ځيني تسبيحات دا دي:

سُبْحَانَ ذِی الـمُلك و الملكُوت

پاکي ده د ملك او واکمنۍ خاوند لره

سُبْحَانَ ذِی العِزةِ و العَظَمَةِ وَ القُدرَةِ وَ الكِبرياءِ وَ الجبروت.

پاکي ده د عزت، لويي، قدرت، ستروالي او جبروت خاوند لره.

سُبْحَانَ الـمَلكِ الحَی الذی لاينام و لايموت.

پاکی ده هغه تل پاته ژوندي لره چي نه خوب کوي او نه مري.

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ ربنا و رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

ډېر پاك، ډېر مقدس، زمونږ او ملائکو او د جبرئيل رب.

لَا إِلَهَ إِلّا اللّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ
له ستر او حليم الله نه پرته بل معبود نشته.

لَا إِلَهَ إِلّا اللّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
د ستر عرش له پالونکي رب نه پرته بل معبود نشته.

لَا إِلَهَ إِلّا اللّهُ رَبُّ السّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ
نشته بل الله مګر د آسمانونو رب، د ځمکي رب او د عزتمند عرش رب.

اللّهُمّ لَكَ رَكَعْت
اې باري خدايه! تا ته مي ركوع وكړه.

وَبِكَ آمَنْتُ
او په تا مي ايمان راووړ.

وَلَكَ أَسْلَمْتُ
او تا ته تسليم شوم.

خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصَبِيى:
رواه مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ته مي غوړونه، سترګي، ما غزه، هډوکي او اعصاب، ټول خاشع او منقاد شول.

پدې ټولو تسبيحاتو کي ګورئ چي د رکوع د عملي حرکت په شان د الله په عظمت، لويۍ او ټولواکي باندي د اعتراف کلمات راغلي.

د دې لپاره چي پوره ډاډه شې چي په رکوع کي ستا ټول هغه کلمات چي د زړه له کومي دي راولاړ شوي او په ژبه دي جاري شوي، سميع خدای جل شأنه اورېدلي او دا تشويش دي رفع وي چي ستا په شان د يوه وړوکي مخلوق خفي او ټيټ غږ به څنګه د ځمکي له سر نه د عرش په لوري اوچت دروميي او الله به ئې اوري! د همدې لپاره تا ته ويل شوي چي له رکوع نه د قومې په طرف د پورته کېدو په وخت کي به وايې:

سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ *

الله له هغه جانه اورېدنه وکړه چي د ده ستاينه ئې وکړه، اې زموږ ربه! ستاينه خو تا لره ده، ډېره پاکه ستاينه چي مبارکوالی پکي دي.

په قومه کي د پيغمبر عليه السلام نه ډېر نور تسبيحات هم روايت شوي چي ځيني ئې دا دي:

يَا رَبِّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ وَجْهِكَ وَعَظِيمِ

سُلْطَانِكَ. رواه احمد و ابن ماجه

اې زمَا ربه! تالره هماغسې ستاينه ده چې ستا د ذات له جلال سره او ستا د ټولواکۍ له ستروالي سره وړ وي.

او په وار وار به ئې ويل چې:

لِرَبِّيَ الْحَمْدُ لِرَبِّيَ الْحَمْدُ لِرَبِّيَ الْحَمْدُ

ستاينه زما رب لره ده، ستاينه زما رب لره ده، ستاينه زما رب لره ده.

اللّٰهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ* متفق عليه

اى باري خدايه! ته چې څه ورکړې هيڅوك ئې مخنيوى نشي کولى او ته چې څه وسپموې هيڅوك ئې ورکولى نشي، له تا نه د لويې يا هاند خاوند ته، د ده لويي او هڅه هيڅ ګټه نشي رسولى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سجده

بل حرکت چې په لمانځه کې فرض دی سجده یعنی تندی په ځمکه اېښودل دي.

آیا تا په خپل ژوند کې داسې کوم مضطر، مجبور او سخت محتاج کس لیدلی چې د ډېرې پرېشانۍ او بیچارګۍ په وجه د بل پښو ته لوېدلی وي او هغه ته استغاثه کوي او په الحاح سره له هغه نه مرسته غواړي؟

آیا تا کله داسې کوم کس لیدلی چې لوی جرم ئې کړی وي او د داسې چا په وړاندې لاس تړلی ولاړ وي چې هم ئې عفو کولی شي او هم مجازات او د ده د ترحم ترلاسه کولو نه پرته بله هېڅ چاره نلري، نو پښو ته ئې په وار وار لوېږي، عذر او زارۍ کوي، هرځل پدې امید سر راپورته کوي چې وګوري د ده عذر منل شوی که نه؟ او سوال ئې قبول شوی که نه؟ سجده همداسې یو حرکت دی. پیغمبر علیه السلام فرمایي:

سجده د الله ښښو ته لوېدل دي.

انسان د سجدې په حالت کی الله جل شأنه ته ډېر نږدې وي، نو دعاګاني مو په کي زياتي کړئ.

لکه چي فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ قَالَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ
رواه مسلم
بنده د سجدې په حال کی تر بل هر وخت نه خپل رب ته زيات نږدې وي، نو په سجدې کي خپلي دعاګاني زياتي کړئ.

د فرض او نوافلو لمونځو په سجدو کي چي له پيغمبر عليه السلام نه کوم تسبيحات او دعاګاني روايت شوې، ځيني ئې دا دي:

سُبْحَانَ رَبّيَ الأَعْلَىٰ رواه مسلم
پاکي ده زما عالي شأنه رب لره.

اللّهُمّ أعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ* رواه مسلم
اې بارې خدايه! ستا له غضبه ستا رضا ته پناه وړم، او له عذابه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي عافيت ته، او له تا نه تا ته پناه دروړم، په تا د ثنا ويلو له احاطې نه عاجز يم، ته هماغسي يې چي ځان دي ستايلی .

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لا اله الا انت. روا‌ه مسلم
پاکي او ستاينه ده تا لره، له تا نه پرته بل معبود نشته

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ * متفق عليه
پاکي ده تا لره باري خدايه او ستايني دي، مولا خدايه! ما ته بخښنه وکړه.

اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دِقَّهُ وَجِلَّهُ وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ* روا‌ه مسلم
اې باري خدايه! ټول ګناهونه مي راته وبخښې، واړه او ستر ئې، پيل او پای ئې، پټ اوڅرګند ئې.

اللّٰهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ تَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ * روا‌ه مسلم
اې باري خدايه! تا ته مي سجده وکړه، په تا مي ايمان راووړ، تا ته تسليم شوم، مخ مي هغه چا ته سجده وکړه چي پيدا کړی ئې دی او صورت او شکل ئې ورکړی او غوږ او سترګي ئې ورپرانستلي، مبارک دی الله ترټولو غوره پيداکوونکی.

د احنافو او نورو مذاهبو تر منځ د سجدې د دعاګانو په

هکله يوازي دومره اختلاف شته چي احناف په فرايضو کي يوازي له پيغمبرعليه السلام نه روايت شوې دعاگاني غوره گڼي او په نوافلوکي د قرآن له آيتونو نه پرته هره دعا، خو نور مذاهب په فرايضو کي هم د مأثوره دعاگانو شرط ضروري نه گڼي.

د دوو سجدو ترمنځ دا دعا گاني له پيغمبرعليه السلام نه روايت شوې:

اللّٰهُمَّ اغْفِرْلِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي

رواه ابوداؤد

اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې، په مارحم وکړې، ماهدايت کړې، عافيت مي په برخه کړې او ما ته رزق راکړې.

او په وار وار به ئې دا دعا کوله:

رَبِّ اغْفِرْلِي، رَبِّ اغْفِرْلِي، رَبِّ اغْفِرْلِي ...

رواه الترمذی

اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې. اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې. اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې.

پيغمبرعليه السلام به کله کله په جلسې کي هومره ځنډ وکړ چي خلکو به گمان وکړ چي ښايي دوهمه سجده ئې هيره کړې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قعده

د لمانځه په آخري برخې کي ته د يوه دير مضطر او محتاج بنده په څېر کښېنې، دا سي چي زنګنونه په ځمکه، لاس په زنګنو، سر په ګرېوان او په ډېر عجز او نياز، خپل رب ته د خپلو عرائضو وړاندي کول دا سي پيل کوي:

التَّحِيَّاتُ لِلّٰه وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰه وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللّٰه الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ* متفق عليه

ستايني، لمانځني او پاکوني ټولي الله لره دي. په تا دي اې پيغمبره سلامونه وي او د الله رحمت او برکتونه، په مونږ او د الله په ټولو صالح بندګانو دي سلام وي، شهادت ورکوم چي له الله نه پرته بل اله نشته او شهادت ورکوم چي محمد عليه السلام د ده

بنده او استائی دی.

وریپسې وایې:

اللّهُم صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ * اللّهُم بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ * رواه البخاری

اې باري خدایه! زمونږ په پیشوا محمد علیه السلام او د ده په آل "نسبي او دیني ټبر" داسي درود ولېږې لکه چي په ابرهیم علیه السلام او د ده په ټبر دي لېږلی وو، بیشکه چي ته ستایل شوی د لویي خاوند یې. اې باري خدایه! زمونږ پیشوا محمد علیه السلام او د ده آل "نسبي او دیني ټبر" ته داسي برکتونه په برخه کړې لکه چي ابراهیم علیه السلام او د ده ټبر ته دي په برخه کړي وو، بیشکه چي ته ستایل شوی د لویي څښتن یې.

له دېنه وروسته، د لمانځه ترپایه، ستا د راز راز دعاګانو او د دعاګانو منونکي مولا ته د خپلو غوښتنو د وړاندي کولو ډېر غوره وخت او حالت دی. ځانته، مور پلار ته، اولاد او خپلوانو ته، د سنګر او ایمان ملګرو ته او ټول اسلامي امت ته دعا وکړه، د اسلام د غلبې، د شر او فساد د ځواکونو د نابودۍ، د مظلومو مسلمانانو د ژغورني، د اسلامي خلافت د قائمېدو او د اسلامي امت د تېر برم او عزت د بېرته اعادې لپاره اوږدې اوږدي دعاګاني وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

متأسفانه ځيني لمونځ كوونكي نه پوهېږي چي د دعا د قبلېدو ښه وخت او ښه حالت كوم دى؟ په قعده كي په پوره بې غورۍ او بې اعتنائي، څو لنډ الفاظ تكرار كړي، او گمان كوي چي د دعا اصلي وخت له لمانځه نه د سلام گرځولو نه وروسته دى، د همدې لپاره په لمانځه كي ډېر بې اعتناء وي او اذكار، تسبيحات، دعاگاني او د لمانځه ټول الفاظ ئې، د عادت په څېر، مفهوم ته له توجه نه پرته، په ژبه راځي، خو له توجه او اعتناء سره توأم دعا ئې له لمانځه نه وروسته وي!!

پدي حالت كي ځيني ماثوره دعاگاني دا دي:

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللّٰه عَنْه أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ * متفق عليه

له ابوبكر رضي الله عنه نه روايت دى چي لرسول اللّٰه صلى اللّٰه عليه وسلم ته ئې وويل: ما ته داسي دعا راوښيه چي په لمانځه كي ئې وايم، وئې فرمايل: ووايه: اې زما مولا! بيشكه چي ما په ځان ډېر ظلمونه كړي، او له تا نه پرته بل هيڅوك گناهونه نشي بخښلى، زما مولا! ما ته په خپلي ستري بخښني سره بخښنه وكړه او په ما رحم وكړه، يقيناً چه ته بخښونكى مهربان يې.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ

وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ* روواه ابوداود

اې زما مولا! له غم او اندېښني نه تا ته پناه دروړم او له ناتوانۍ او کسالت نه پناه دروړم، او له بې زړه توب او بخل نه پناه دروړم، او د پور له غلبې او د خلکو له سلطې نه پناه دروړم.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِی وَلِوَلِدَیَّ وَلِلْمُؤْمِنِینَ یَوْمَ یَقُومُ الْحِساب*
ابراهیم:۴۱

باري خدایه! ما ته بخښنه وکړې، او زما مور پلار ته او مؤمنانو ته د حساب قایمېدو په ورځ.

اللّهُمّ إِنّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ أَسْأَلُكَ أَلَّا تَدَعَ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًا إِلَّا قَضَيْتَهَا لِي ثُمَّ يَسْأَلُ اللّهَ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا شَاءَ فَإِنَّهُ يُقَدَّرُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ*

اې زما مولا! ستا د رحمت د موجباتو غوښتنه درنه کوم او ستا د بخښنې د عزایمو او له هرې ګناه نه د سلامتیا او د هرې ښېګڼې لاس ته راوړنه. اې باري خدایه! هیڅ ګناه مې د بخښنې نه پرته مه پرېږده او هېڅ اندېښنه مې د پای ته رسولو نه پرته او د دنیا او آخرت هېڅ حاجت مې له پوره کېدو نه پرته پرې نږدې، اې تر هرمهربان نه زیات مهربانه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهم رَبَّنَا ءَاتِنَا فى الدُّنْيَا حَسنَةً وَ فى الاَخِرَةِ حَسنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ*

اې باري خدايه! په دنيا کې مو ښېګڼه په برخه کړې او په آخرت کې مو ښېګڼه په برخه کړې او د اور له عذابه مو وژغورې.

زه د پيغمبر عليه السلام د دوو خاصو دعاګانو وړانديز کوم چې يوه ئې د طائف په هغه سخت سفر او غمجن حالت کې او بله ئې په عرفات کې کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عرفات دعا

اللّهُمّ إِنّكَ تَسْمَعُ كَلاَمِي، وَتَرَى مَكَانـي، وَتعْلَمُ سِرّي وَعَلاَنـيَتـي، لاَ يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ أمْرِي، وَأَنَا الْبَائسُ الْفَقيرُ، الْمُسْتَغيثُ الْمُسْتَجِيرُ، الْوَجلُ الْمُشْفقُ، الْمُقرٌ الْمُعْتَرفُ بِذَنْبِه، أسْأَلُكَ مسألَةَ الْمسْكِين، وَأَبْتَهلُ إِلَيْكَ ابْتِهَالَ الْمُذْنب الذّلِيل، أدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَائف الْمُضْطَرِّ، مَنْ خَضَعَتْ لَكَ رَقَبَتُهُ، وَفَاضَتْ لَكَ عَبْرَتُهُ، وَذَلّ لَكَ جِسْمُهُ، وَرَغَمَ لَكَ أَنْفُهُ. اللّهُمّ لاَ تَجْعَلْنـِي بِدُعَائكَ شَقِيّاً، وكُنْ بِي رَؤُوفاً رَحِيماً، يا خَيْرَ الْمَسْؤُولِينَ وَيا خَيْرَ الْمُعْطِينَ*

اې زما مولا! ته زما خبره اورې، دريځ مي ګورې، په پټ او ښکاره مي پوهېږې، زما هيڅ کار درنه پټ ندی. زه غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځپلی، فقیر، فریادي او د پناه په لټه کي يم. او پرېږدونکی، وبرېدونکی، په خپلي ګناه مقر او معترف يم، د مسکين د سوال په شان درته سوال کوم او د ذليل ګنهکار د زاری په څېر درته زاري کوم او د وېري اخستي راندہ د دعا په شان درته دعا کوم، هغه چي غاړه ئې درته کږه شوې او له سترګو نه ئې تا ته اوښکي بهېږي او ټول بدن ئې تسليم او پزه ئې درته په خاورو شوې، خدايه! له تا نه د غوښتني په اړه مي زما ربه! بدبخته او محروم مه کړې او په ما زړه سواند او مهربانه شې. اې د سوالونو ترټولو غوره مقامه! او اې ترټولو غوره ورکوونکيه!

د طايف دعا

اللهم اليك اشكو ضعف قوتى وقلة حيلتى و هوانى على الناس يا ارحم الراحمين، انت رب المستضعفين و انت ربى، إِلى من تَكِلُني إِلى عَدُوَ بعيد يَتَجَهّمُني؟ ام الى صديق قريب ملكته امرى؟ ان لم يكن بك على غضب فلا ابالى، غير ان عافيتك اوسع لى، اعوذ بنور وجهك الذى اضاءت له السموات و اشرقت له الظلمات و صلح عليه امر الدينا و الاخرة، ان ينزل بى غضبك او يحل بى سخطك، لك العتبى حتى ترضى، و لا حول و لا قوة الا بك.

اې الله! تا ته د خپل قوت له ضعف او کمزورۍ نه او د خپل توان له کموالي او د خلکو په نظر کې له خپل سپکوالي نه شکايت کوم، اې تر هر مهربان نه زيات مهربانه! ته د مستضعفينو رب يې او ته زما رب يې، چا ته مې سپارې؟ لېرې دشمن ته چې تندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته ترېو کوي؟ او که نږدې دوست ته چي تا زما د کار واکمن کړی. که ته راباندي غصه نه وې، نو هيڅ پروا نلرم، خو ستا عافيت راته ډېر خور برېښي، ستا د مخ په هغه نور سره پناه غوارم چي آسمانونه او ځمکي ورباندي روښانه شوي او تيارې ورباندي رڼې شوې او د دنيا او آخرت چاري ورباندي اصلاح شوې، له دينه چي ستا غضب راباندي نازل شي او يا ستا غصه مي احاطه کړي، تا لره رضامندي ده، څومره چي ستا خوښه وي، نه (له کوم کار نه د راګرځېدو) توان او نه (د کوم کار د تر سره کولو) قوت تر لاسه کېدی شي مګر ستا په توفيق سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلام

ستا لمونځ، ښي او کيڼ طرف ته په سلام اخلو سره پای ته رسيږي، ته ټولو هغو ته چي ستا مخي يا ښی لاس او يا کيڼ لاس ته دي، که امام دی، که نور لمونځ کوونکی او که ملائکی، وايي:

السلام عليکم ورحمة الله

په تاسو دي سلامتيا وي او د الله رحمت.

پدې الفاظو سره ته له يوې خوا دوی ته له الله نه د سلامتيا او پيرزويني غوښتنه کوې، له بلي خوا هغوی ته ډاډ او اطمينان ورکوې چي دوی ستا له هر راز ضرر نه خوندي دي او ستا په زړه کي هغوی ته دروغتيا او سلامتيا قوي تمنا او تلوسه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ د ښېګڼو سرچينه

لمونځ د انسان په اخلاقي روزنه کي ژور او عميق اثرات لري، د ده فردي او اجتماعي سلوك اصلاح کوي او د ده له اخلاقي شخصيت نه د رذايلو د رژولو مؤثره وسيله ده. قرآن فرمايي:

اتْلُ مَا أُوحِىَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَبِ وَ أَقِمِ الصلَوةَ إِنّ الصلَوةَ تَنهَى عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنكَرِ وَ لَذِكْرُ اللّهِ أكبرُ وَ اللّهُ يَعْلَمُ مَا تَصنَعُونَ* العنکبوت: ۴۵

له کتاب نه چي څه په تا نازل شوي ولوله او لمونځ قايم کړه، يقيناً چي لمونځ له فحشاء او منکر نه مخنيوی کوي او د الله يادونه ډېره ستره ده، او الله په هغه څه پوهېږي چي تاسو ئې کوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدې مبارك آيت كې د لمانځه په اړه لاندې ستر مطالب مضمر دي:

١. لمونځ هر هغه كركجن عمل نه انسان منع كوي چې د سالم فطرت خاوند ترې كركه لري او بل ځاې له ده نه نه خوښوي. د دې وجه كاملاً ځرګنده ده، د هر انسان اخلاق او سلوك د ده له قبلې او هدف نه رنګ اخلي، دا ستا د ژوند جهت او ستا د هلو ځلو مقصد او هدف دی چې ستا د كړو وړو ځرنګوالی ټاكي.

ته په خپل لمانځه سره له شيطان نه چې د شر په لوري هڅوونكی دی مقاطعه كوې، د ده له وسوسو نه الله ته پناه وړې، مخ خدای ته اړوې او شا شيطان ته، خود به له ټولو هغو بدو كارونو نه ډډه كوې چې شيطان ځنې خوشوي او الله ورباندې ناراضه كېږي.

٢. كوم لمونځ چې د فحشاء او منكر مخنيوی ونكړي هغه لمونځ لمونځ ندی.

٣. د لمانځه يوازې سلبي نتائج ندي چې فقط له كركجن فكر، قول او عمل نه مانع شي، بلكې بې شمېره ايجابي اثرات او نتايج لري. دې مطلب ته د نوموړي آيت پدې برخې كې اشاره شوې:

وَلَذِكْرُ اللّٰهِ أَكْبَرُ

مفسرينو د دې برخې لاندې وضاحتونه كړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

• له ذکر نه دلته مراد لمونځ دی، يعنی لمونځ تر دې هم ستر دی چي يوازي له فحشاء او منکر نه مخنيوی وکړي، بلکي په انسان کي د لوړو لوړو اخلاقي ښېګڼو د پيدا کېدو لامل دی.

• ته په لمانځه کي د الله يادونه کوې او الله جل شأنه ستا يادونه کوي، خو د الله يادونه ډېره ستره او غوره ده، که ته ئې د ځمکي په کوم ګوټ کي له ځان سره ياد کړې نو لوی الله جل شأنه دي پورته په آسمانونو کي يادوي، که ته ئې د انسانانو په کوم ټولني کي ياد کړې نو الله جلت عظمته دي په ملاء اعلی کي، ستا تر ټولني نه په غوره ټولني کي يادوي، الله جل شأنه وايي:

فَاذْكُرُونِی أَذْكُرْكُمْ

ما ياد کړئ چي ياد مو کړم.

• د لمانځه او د بل هر عبادت، اساسي او ترټولو مهم جزء د الله ذکر او يادونه ده، د عباداتو ظاهري حرکات د جسد د غړو په شان او د الله يادونه د هغه د روح په څېر ده، که کوم څه يو واقعي عبادت، له يوه بې مقصده حرکت او يوه انساني عادت، تقليد يا شکلي مراسمو نه بېلوي نو هغه د الله ذکر دی، الله ته مقبول عبادت يوازي هغه دی چي محرك او هڅوونکی ئې د خدای ذکر وي.

يوه ورځ رسول الله صلی الله عليه وسلم صحابه وو ته وويل: آيا تاسو ته داسي عمل ونښيم چي د سرو سپينو زرو تر انفاق نه غوره وي، او تردې نه هم چي له دښمن سره په جګړي کي مخامخ شئ،

هغه ستاسو غاړي او تاسو د دوی غاړي ووهئ؟ صحابه وو وویل: هو یا رسول الله! هغه وفرمایل: د الله جل شأنه ذکر.

أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ قَالُوا بَلَى قَالَ ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى* رواه الترمذی

- د الله ذکر یوازي په پنځه وخته لمانځه کي مه محدودوئ، د الله جل شأنه د ذکر لمن خوره او ستره ونیسئ، هر وخت په هر مناسب حالت کي هغه یاد کړئ، ستاسو ژبه باید تل د الله په ذکر لمده وي.

د انسان د ټولو ښېګڼو اصلي محرك فقط په الله ایمان دی او د ټولو بدیو، فساد او ظلم اصلي عامل بې په خدای ایمان نه درلودل دي، څوك چي په خدای او آخرت ایمان ونلري، ولې باید خپل شهوات او د نفس غوښتني مهارکړي، ولې باید د ځان په ګټه د بل حق غصب نکړي، ولې باید له هغي ګناه او خیانت نه چي کولی ئې شي ډډه وکړي؟!!

د همدې لپاره ته د ورځي په پنځه وخته لمانځه مکلف شوی یې چي تل دي خدای په یاد وي او له هغه سره ستا دوامداره تړاو او ربط، تاله هري ګناه نه منع او هري ښېګڼي ته وهڅوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه به څوك وي چي دا خبره ونه مني چي په انسان كي د بدي او ګناه په لوري يو داسي هڅوونكى ځواك شته چي هغه ته وايي: په خپل حق قناعت پرېږده، په خپل حلال رزق اكتفاء ناپوهي ده، د خپلو غرايزو د اشباع يوازي جايز او مشروع لاري ترك كړه، نفس دي چاغ او سورب كړه، ټولو غوښتنو ته ئې ځواب ووايه، په بل خپله لويي ومنه، نور دي ستا د خوښۍ لپاره قربان شي، ټول غوره، خوندور، نفيس، ښكلي، ښايسته، ګران او ګټور شيان بايد ستا وي، كه خوراك دى، كه څښاك دى، كه كور، جامه، ښځه، موټر، منصب، او مقام دي، له هري لاري چي ممكن وي، بايد دې ته ځان ورسوې، دا حريص، ګناه ته هڅوونكى او د بل په حق تېري ته پاروونكى ځواك، په الله او آخرت د ايمان نه پرته په بل هيڅ شه نشي مهاركېدى.

كه ته نه يوازي دا چي په خپل حلال رزق اكتفاء كوې بلكي د خپل لاس په تنها كو ګټلى مال د كوم مظلوم د لاس نيوي او مرستي په لار كي يا د كوم ستر او مقدس هدف د تحقق لپاره قرباني كوې، آيا په الله جل شأنه د ايمان نه پرته د دې لپاره كوم بل لامل موندلى شې. په انسان كي د اخلاقي ښېګڼو، غوره انساني صفاتو، ښه خويونو او په بل د ترحم او عاطفې ونه له هغه زړه نه خړوبه كېږي چي د الله په ياد خوځېږي، د الله له ذكر نه خالي زړه د رجيم شيطان ځاله شي چي له هغه ځايه د انسان ټول احساسات د شر، فساد او ګناه خوا ته هڅول كېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ د مضطرب زړه درمل

الله جل شأنه فرمايي چي د کړاوونو او ستونزو پـه وخت کي پـه لمانځه او صبر سره مرسته وغواړئ.

يَااَيُّهَا الّذِينَ ءَامَنُوا استعِينُوا بِالصّبْرِ وَالصّلَوة اِنّ اللّهَ مَعَ الصّابِرِينَ * البقره: ۱۵۳

اي مؤمنانو! په صبر او لمانځه سره مرسته وغوارئ، يقيناً چي خداى له‌صبر کوونکو سره دى.

غم، هم او اضطراب د انسان د پرېشانۍ او اندېښني دري خاص حالتونه دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- "غم" هغه اند ښنه ده چي د يوه څرګند مصيبت په وجه دي څه د لاسه ورکړي وي او له همغه عزيز شي نه د محروميت په خاطر دي په زړه او دماغ د غم ورېځي خورې وي.
- "اضطراب" هغه حالت دی چي کوم محتمل مصيبت ته سترګي په لاره يې، د هغه د ناڅاپي راتلو خطر دي تهديد وي او د همدې خطر په وجه ستا په زړه له وېري سره توأم پرېشاني مسلط شوې وي.
- او "هم" هغه اند ښنه او پرېشاني ده چي وجه ئې واضح او څرګنده نه ده، زړه دي لالهانده او له اطمينان او ډاډ نه محروم او لدې حالت نه د وتلو چاره درنه ورکه، نه پوهېږې حواس دي ولې ناقراره او زړه دي ولې بې صبره دی او څنګه خپل زړه او دماغ آرام او ډاډه کړې.

لمونځ تا ته خپل رب درياد وي او په همدې سره ستا غم، هم او اضطراب ختموي: د خپل پيدا کوونکي، پالونکي او ساتونکي رب په راياد ولو سره دې ته متوجه کېږې چي ستا هرڅه د الله ورکړه ده. د ده په اراده درکړل شوي او د ده په امر درنه اخستل شوي، د ورکړي په وخت کي په تا د منعم رب شکر لازم دی او د اخستني په وخت کي په تا صبر او رضايت. ستا په ژبه به حتماً دا الفاظ راځي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

إِنَّا للّهِ وَ إِنّا إِلَيْهِ رَجِعُونَ

مونږ د الله یو او د ده په لوري ورتلونکي.

لمونځ په تاکي دا شعور احیاء کوي چي پدې عالم کي ټولي فیصلې ستا ټولواك رب کوي، څه چي هغه غوښتي وي فقط همغه به کېږي، د محتمل خطر له وېري نه اضطراب او پرېشاني آخوا ته وغورځوه، په مطمئن او ډاډه زړه د پېښو مقابله وکړه. کوم مصیبت چي الله نه وي درته لیکلی، هیڅوك ئې په تا نشب مسلط کولی او دکوم مصیبت فیصله چي الله جل شأنه کړې وي له ده نه پرته ئې بل څوك نشي درنه رد کولی.

له قرار او ډاډ نه خالي زړونه، مضطرف او پرېشانه حواس او ناآرامه او له سکون نه محروم دماغ چي نامعلومه هم او غم ورباندي وزري خورې کړې، نه ئې وجه معلومه او نه ئې چاره، دا د انسان لپاه ترټولو زیات دردونکی عذاب دی، د انسان نشاط او تحرك ختم کړي، مشاعر او عواطف ئې مړه کړي، د مقصد په لوري د تلو عزم او اراده ترې واخلي، ورو ورو د ده ټول حواس فلج کړي. د دې بیمارۍ اصلي عامل، د خدای هېرول او د انسان او د ده د رب ترمنځ د رابطې شلېدل دي.

حکیم خدای د کافرانو په هکله فرمایي:

لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ * سبا: ۵

دوی لره د درد ناك اضطراب عذاب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ مَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِى فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكاً وَ نحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى * طه: ۱۲۴

او چا چې زما له یاده ډډه وکړه نو هغه لره به د تنګسې او پرېشانۍ ژوند وي او د قیامت په ورځ به ئې ړوند حشر کوو.

که تاسو نن د غربي نړۍ په بیماره ټولنې کې ګورئ چې په شدید رواني اضطراپ اخته او له سختو سختو روحي امراضو سره مخامخ ده او لدې عذاب نه د ځان ژغورنې لپاره ترقوي نه قوي مسکنه دواګانو، مخدره او نشه يي موادو ته پناه وړي، ترڅو ناآرامه اعصاب تخدیرکړي او د څو شېبو لپاره ئې روحي پرېشاني او رواني اضطراب تسکین کړي، خو د دې په ځای چې له دې عذابه ئې وژغوري، برعکس له مزید ګڼ شمېر داسې نوو اجتماعي آفتونو سره ئې مخامخ کړي چې له علاج نه ئې عاجز وي، د دې ټولو اصلي وجه، له خدای جل شأنه نه لېري والی او په الله جل جلاله د ایمان نشتوالی دی.

مګر نه ګورئ چې په همدې خاطر په غربي ټولنې کې د مخدره موادو د استعمال ګراف پداسې حال کې ورځ په ورځ اوچت درومي چې غرب په ټول توان طاقت او له ټولو هغو پراخه امکاناتو او وسایلو نه په استفادې سره چې په واك کې ئې لري د هغه د مخنیوي کلکه او دوامداره هڅه کوي.

آیا عجیبه نده چې په آسیایي ملکونو کې د دغو موادو اصلي تولیدوونکی، د هغه له استعمال نه کرکه لري، خو غربیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې د لاس ته راوړلو لپاره په زرهاوو میله سفرونه کوي، د سخت پولیسي تعقیب او څارني لاندي، د ابدي حبس، حتی اعدام د جدي خطر منلو سره سره هغه اروپایي او امریکایي مارکیټونو ته رسوي او هلته ئې د طلا په بیه خرڅوي.

د دې وجه څرګنده ده، په غرب کي په الله جل جلاله د ایمان د جرړو وچېدل او په آسیا کي کم یا زیات له الله جل جلاله سره تعلق.

ترټولو عجیبه خبره دا ده چي غربي نظامونه د دې په ځای چي په واشنګټن، نیویارك، پاریس او لندن کي د دې موادو د عدم استعمال لاري ولټوي برعکس په آسیایي ملکونو کي د هغه د کښت د مخنیوي بې حاصلي هڅي کوي.

دوی په دې نو پوهېږي چي ولې انسان نشه یي او مخدره موادو ته پناه وړي؟ او په غربي ټولني کي څه پدې منتج شوي چي د هغي اجتماع په غېږ کي ستر شوی انسان په رواني اضطراب اخته وي او له همدې اضطراب نه د ځان ژغورني لپاره مخدره موادو ته مخه کوي؟ د دې ستر اجتماعي آفت علاج یوازي یو درمل لري: له الله جل جلاله نه د پردي شوي انسان، د الله جل جلاله له یاده خالي مضطرب زړه، د خدای جل شأنه په یاد خړوبه کول او له همدې لاري د ده رواني اضطراب او روحي پرېشاني ختمول. قرآن فرمایي:

أَلا بِذِكرِ اللّهِ تَطمَئِنُّ الْقُلُوب * الرعد: ۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام چي د الله په ذکر سره زړونه مطمئن کېږي.

د ژوند په سختو سختو شېبو کي چي له خدای جل شأنه نه غافل انسان خپل حواس بايلي، اعصاب ئې له کنټروله وځي او دماغ ئې کارکول پرېږدي خو د الله په ذکر معمور زړه مطمئن او ډاډه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جګړو کي د بري عامل

الله جل شأنه فرمايي چي د حق له دښمنانو سره په جګړي کي د مخامخ کېدو په وخت کي بايد ثبات ولرئ او الله جل جلاله زيات ياد کړئ ترڅو برلاسي او بريالي شئ.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَ اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيراً لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ * الانفال: ۴۵

اى مؤمنانو! چي کَله له کومي ډلي سره (په جګړي کي) مخامخ شئ نو ټينګ شئ او الله ډېر ياد کړئ چي بريالي شئ.

قرآن عظيم الشان په جګړي کي د بري دوه ډوله عوامل بيان کړي:

الف: جنګى قوت او حربي وسايل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي فرمايي:

وَ أَعِدُّوا لَهُم مَّا استَطَعتُم مِّن قُوَّةٍ وَ مِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ

الانفال: ۶۰

او دوی ته څومره چي توانېدی شئ قوت او تړلي آسونه برابر کړئ.

ب: د جګړي په ميدان کي ثبات، له جنګ نه د راولاړو شوو ستونزو په وړاندي صبر، د وحدت او نظم ساتنه، اطاعت، له تحمل نه کاراخستل، تفقه او پوهه، د عقيدې او هدف لوړوالی، له کبر، لويي او ځان ښودني نه ډډه او د الله جل شأنه ډېرډېر يادول.

خو وايي: د جګړي هرطرف چي وتوانېدو له معنوي لحاظه په خپل حريف برلاسی شي، که څه هم د جنګي قوت او حربي وسائلو له خوا د هغه په پرتله، ډېر کمزوری او ناتوانه وي او د دوی ترمنځ تناسب ۱پر۱۰ وي، وروستی بری به د هماغه طرف په برخه وي.

يعنی په جګړي کي د دښمن د شمېر او وسايلو زياتوالی بايد په تاسو کي وېره راولاړه نکړي او د خپل بري په هکله مو شکمن نکړي. که تاسو له معنوي اړخه په دښمن خپل لوړوالی وساتو، که څه هم د هغه شمېر ستاسو په پرتله لس ځله زيات وي، آخري فتحه به ستاسو وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله جل جلاله ذکر او لمونځ په تا او ستا د سنګر په ملګرو کي د بري معنوي لاملونه برابروي، صبر او ثبات مو په برخه کېږي، د دښمن له قوت نه وېره او د مرګ خوف مو له زړه نه لېري کېږي، د الله جل جلاله غيبي مرستو ته مو اميدواري زياتېږي، او بالآخره هغه ذات چي د عالم د چارو واګي ئې په اختيار کي دي او د ماتې او بري فيصله کوي، هغه به خپل نصرت او تائيد ستا په برخه کوي او پر دښمن به برى درکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلامي حکومت لومړۍ دنده

په اسلامي نظام کې د واکدارانو لومړنۍ او تر ټولو ستره وظیفه د لمونځ قائمول دي.

قرآن پدې هکله فرمايي:

الّذِينَ إِن مّكّنّهُمْ فى الأَرْضِ أَقَامُوا الصلَوةَ وَ ءَاتَوُا الزّكوةَ وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ وَ للّهِ عَقِبَةُ الأُمُورِ * الحج: ۲۱

هغه چې په ځمکې کې تمکين ورکړو، لمونځ قايموي، زکات ورکوي، په معروف ګمارل او له منکر نه مخنيوی کوي او د چارو پای الله لره دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لدې آیت نه په ډېر وضاحت سره معلومېږي چي د یوې غوره اسلامي ټولني په جوړولو کي ترټولو زیات اغېزمن کار، د لمانځه قایمول دي. که اسلامي حکومت پدې وتوانېدو چي جوماتونه له معنوي لحاظه آباد کړي، د جومات امامت صالح، متقي او په دین پوه داعي ته وسپاري، خلك له جومات سره عادت کړي او جومات چي د خلکو په فکري، معنوي، اجتماعي او سیاسي روزني کي کوم اغېزمن کارکولی شي هغه ترسره شي، کولی شی د ټولني ټولي ناخوالي سمي او ټول مشکلات حل کړي.

چي د یوه محل خلك، هره ورځ پنځه ځله راغونډېږي، په هري اونۍ کی د یوې منطقې خلك، یو ځل اجتماع کوي، په کال کي دوه ځله د یوې لویي ساحې اوسېدونکي په یوې ستري غونډي کي د اختر په شان دوو خاصو ورځو کي غونډه کوي او پدې اجتماعاتو کي ټول په منظمو لیکو کي د یوه بل څنګ ته، یوې قبلې ته مخه کوي، د واحد رب په وړاندي ودرېږي، په یوه امام پسې اقتدا کوي، د هغه په قومنده، لاسونه الله جل جلاله ته د تسلیمۍ په نامه پورته کوي، لاس تړلي ودرېږي، رکوع او سجده کوي، په خپلو حرکاتو کي له امام نه مخکي وروسته کېدل ګناه ګڼي، په خپلو منځونو کي معمولي فاصله، او ډېره کمه اندازه له یوه بل نه وروسته مخکي ودرېدل غلطي شمېري او له هغه نه ډډه کوي، دا ظاهري منظم حرکات له ژور فکري او معنوي احساس او یووالي سره توأم تر سره کېږي، د جمعې په هره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماع او د اختر په غونډو کي امام مکلف دی جامع او لارښوونکې وینا وکړي او مقتدي مکلف دی په ډېر غور او دقت سره هغه واوري، د دولت رئیس مکلف دی چي په مرکز کي په خپله د دغو اجتماعاتو ریاست وکړي او شخصاً د لمانځه امامت وکړي او په لېري ځايونو کي د ده کفیل دا کار ترسره کړي. پدې سره چي د خلکو ترمنځ د یووالي، د مشرانو او کشرانو ترمنځ د بعد او فاصلې ختمولو، د یوه بل له حالت نه د خبرېدو، د محل، منطقې، ساحې او هېواد او نړۍ په وضعیت د پوهېدو، او سترو سترو اجتماعي کارونو ته د ولس د چمتو کولو کوم کار کېدی شي له بلي هیڅ لاري ممکن ندی.

تاسو چي د نړۍ د ډېرو منظمو، ځواکمنو، سیاسي او انقلابي احزابو، تنظیمي او تربیتي پروګرامونه او د حزبي جلسو څرنګوالی لدغه څه سره چي اسلام وضع کړي، مقایسه کړئ نو هلته د لمانځه او جماعت په اهمیت پوهېدی شئ.

دا د جماعت لمونځونه په حقیقت کي د حزب الله ورځنۍ، اونیزي او کلنۍ حزبي جلسې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ناصالح خلف نښه

قرآن عظیم الشان د ناصالح خلف او د هغه نا اهله ټولګي، چي ندی توانېدلی د خپل پتمن او سرلوړي سلف د عظمتونو او جلال ساتنه وکړي، یوه لویه او اساسي نښه د لمانځه ضایع کول ګڼي او فرمایي:

فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضاعُوا الصلَوةَ وَ اتَّبَعُوا الشهَوَتِ فَسوْفَ يَلْقَوْنَ غَياً * مریم: ۵۹

بیا له دوی نه وروسته هغه خلف (وروستني) ورپسي شول چي لمونځ ئې ضایع کړ او د نفس د غوښتنو متابعت ئې وکړ نو خود به له ورکاوي سره مخامخ کېږي.

یعنی چا چي لمونځ ضایع کړ او د نفس بنده شو، د یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

باعزته او باعظمته قوم د شرف او د سرلوړۍ د لرغونې میراث ساتنه نشي کولی، ډېر ژر به په میراث ترلاسه کړی عزت بایلي او له سپکاوي او ورکاوي سره به مخامخ کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ دکچه خويونو مانع

عظيم الشان قرآن د لمانځه د دې خصوصيت په هکله داسي ثرگندونه کوي:

إِنَّ الانسنَ خُلِقَ هَلُوعاً * إِذَا مَسهُ الشرُّ جَزُوعاً * وَ إِذَا مَسهُ الخَيرُ مَنُوعاً * إِلا الْمُصلِّينَ * الّذِينَ هُمْ عَلى صلاتهِمْ دائمُونَ * وَ الّذِينَ فى أَموْلهِمْ حَقٌ مّعْلُومٌ * لّلسائلِ وَ الْمَحْرُومِ * وَ الّذِينَ يُصدّقُونَ بِيَوْمِ الدّينِ * وَ الّذِينَ هُم مّنْ عَذَابِ رَبهِم مُّشفِقُونَ * إِنّ عَذَابَ رَبهِمْ غَيرُ مَأْمُونٍ * وَ الّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَفِظُونَ * إِلا عَلى أَزْوَجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَت أَيْمَنهُمْ فَإِنهُمْ غَيرُ مَلُومِينَ * فَمَنِ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِك فَأُولَئك هُمُ الْعَادُونَ * وَ الّذِينَ هُمْ لأَمَنَتهِمْ وَ عَهْدِهِمْ رَعُونَ * وَ الّذِينَ هُم بِشهَدَتهِمْ قَائمُونَ * وَ الّذِينَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هُمْ عَلى صلاتهِمْ يحَافِظونَ * أُولَئك فى جَنّتٍ مُكْرَمُونَ *
المعارج: ۱۹- ۳۵
يقيناً چي انسان ډېر کم ظرفه او بې صبره پيدا شوی، چي شر ور ورسېږي، زګېروی کوونکی شي او چي خير ئې په برخه شي (د خير د کار) سخت مخنيوی کوونکی شي، مګر لمونځ کوونکي، هغه چي په خپل لمانځه پايښت کوي او هغه چي په شتمنيو کي ئې د سوال کوونکو او بې وزلو لپاره ځرګنده برخه وي، او هغه چي د بدلې ورځ رښتونې ګڼي او هغه چي د خپل رب له عذابه وېرېږي، ځکه چي د دوی د رب له عذابه خوندي پاتې کېدا نشته، او هغه چي د خپلو شرم ځايونو ساتنه کوي، مګر په خپلو مېرمنو يا وينځو چي پدې صورت کي دوی پړه او ملامت ندي او چا چي لدې نه سربېره څه وغوښتل تېری کوونکي دي، او هغه چي د خپلو امانتونو او ژمنو پاملرنه کوي، او هغه چي په خپلو شهادت ورکولو په نېغه ودرېږي، او هغه چي د خپل لمانځه ساتنه کوي، د دوی به په جنت کي درناوی کېږي.

پدې مبارکو آيتونو کي لاندي ټکي د خاصي پاملرني وړ دي:

د ستونزو او کړاوونو په وخت کي بې صبري، سرټکول، بده ورځ جوړول او شکوه او شکايت کول او د شتمن کېدو په صورت کي بخل کول، د خير په لار کي د خپل مال له مصرفولو ډډه او له خپلي شتمنۍ نه د ښېګڼي د هر کار د مخنيوي په لار کي کار اخستل، د انسان هغه دوه ناوړه او بد خويونه دي چي د ده اکثره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي مشکلات له همدې نه راولاړېږي، لدې نه یوازې "مصلین" یعنی لمونځ کوونکي خوندي پاتې کېږي.

په دغو آیتونو کې چې کومو سترو سترو اخلاقي ښېګڼو ته اشاره شوې په سر او پای کې ئې د لمانځه ذکر راغلی او ټول لمونځ کوونکو ته منسوب شوي چې معنا ئې دا ده: لمونځ د ټولو ښېګڼو د پیل نقطه ده، لمونځ د ټولو دغو ښېګڼو بنسټ دی، لمونځ په دغو ټولو ښېګڼو احاطه کړې، هم ئې د پیل عامل دی او هم د دوام.

همدا مطلب د المؤمنون د سورې په لومړنیو آیتونو کې داسې راغلی:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ* الَّذِينَ هُمْ فِى صلاتهِمْ خَشِعُونَ* وَ الَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ* وَ الَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَوٰةِ فَعِلُونَ* وَ الَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَفِظُونَ* إِلا عَلى أَزْوَجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَنهُمْ فَإِنهُمْ غَيرُ مَلُومِينَ* فَمَنِ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ* وَ الَّذِينَ هُمْ لِأَمَنَتِهِمْ وَ عَهْدِهِمْ رَعُونَ* وَ الَّذِينَ هُمْ عَلى صلَوَتِهِمْ يحَافِظُونَ* أُولَئِكَ هُمُ الْوَرِثُونَ* الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ*

المؤمنون: ۱-۱۱

هغه مؤمنان بریالي شول چې په خپل لمانځه کې خشوع کوونکي وي او هغه چې له لغوې نه ډډه کوونکي وي او هغه چې د زکات ترسره کوونکی وي او هغه چې د خپل شرم ځایونو ساتونکي وي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر په خپلو مېرمنو او وينځو چي پدې صورت کي پړه او ملامت ندي، خو څوك چي لدې نه سربېره څه وغواړي تېری کوونکي دي، او هغه چي د خپلو امانتونو او ژمنو پالونکي دي او هغه چي د خپلو لمونځونو ساتونکي وي، دوی هغه وارثان دي چي جنت الفردوس به ترلاسه کوي، په هغه کي به تل پاتې وي.

پدې آيتونو کي هم گورئ چي د فلاح او بري د عواملو په ډله کي لومړی عامل له خشوع سره لمونځ او وروستی عامل د لمونځونو ساتنه ښودل شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسجد سمسوروونکي

د تولني معنوي او مادي رغونه او سمسورتیا د مسجد د معنوي سمسورتیا له لاري ممکن ده، له بلي لاري د یوې صالح تولني جوړول امکان نه لري، خو هغه څوك دی چي مسجد آبادولی شي؟ قرآن پدې هکله داسي وضاحت کوي:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسجِدَ اللّه مَنْ ءَامَنَ بِاللّه وَ الْيَوْمِ الاَخِرِ وَ أَقَامَ الصلَوةَ وَ ءَاتى الزّكوةَ وَ لَمْ يخْش إِلاَ اللّهَ فَعَسى أُولَئك أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ* البرائة: ۱۸

د الله جوماتونه یوازي هغه څوك آبادولی شي چي په الله او د آخرت په ورځ ئې ایمان وي او لمونځ قایم کړي، او زکات ورکړي او له الله نه پرته له بل هیچا ونه ویریږي، ښایي همدا کسان لارموندونکي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعنی مساجد هله رغېدی شي چي چاري ئې داسي چاته سپارل شوې وي چي واقعاً په خدای او آخرت ايمان لري، د لمانځه د اقامه کولو استعداد لري او د الله جل جلاله په لار کي د خپلو شتمنيو قربانولو ته چمتو وي او له الله جل جلاله نه پرته نه په خپل مرگ ژوند ، نه په خپل رزق، روزي او نه عزت او سپکاوي له بل چا وېره لري.

د جوماتونو ورانېدل او د ټولني په رغوني کي د هغوی د اساسي تاثير ختمېدل هلته پيل شي چي د جومات چاري هغه چا ته وسپارل شي چي له جومات نه د حق د غلبې، د الله د عبادت، او د شر او فساد د ځواکونو پرخلاف د مبارزې د سنگر او محراب په ځای له هغه نه ځانته د يوې گولې ډوډۍ ترلاسه کولو دوکان جوړ کړي. هم ئې اذان د څو پيسو لپاره، او هم ئې په محراب کي ودرېدل، محراب د هغه چا په واك کی وي چي له الله جل جلاله نه پرته له بل نه وېرېږي او د همدې لپاره د حق خبره نشي کولی، نه د ظالم د مخالفت جرأت کولی شي او نه له مظلوم نه د دفاع همت.

د جومات دنيا پرست او جبون متولي د جوماتونو د ورانولو ترټولو ستر مسبب وي.

ترهغه وخته د دنيا قيادت او زعامت د اسلام او مسلمانانو په لاس کي وو او په ټوله نړۍ ئې په فکري، اخلاقي، سياسي او حتی نظامي لحاظه حکومت کولو چي د جومات منبر او محراب ئې په هغو حرب کوونکو مجاهدو امامانو ښايسته وو چي له الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

جل جلاله نه پرته نه له بل چا وېرېدل او نه ئې بل ته طمعه وه، او د اسلامي امت د برم د پاى ته رسېدو او د عالم له قيادت نه د اسلام او مسلمانانو د خلع کېدو لړۍ هلته پيل شوې چي "محراب" ئې په "دوکان" بدل شوى او مجاهد امام ئې په طماع، مداح او جبون خطيب او د اقتدار د خاوندانو په يوه مزدور، چي هم ئې طمعه له ماسوى الله نه وه او هم وېره. د همدې لپاره بايد د امام د انتخاب په هکله ښه غور وشي، د مسلمانانو ولي الامر بايد داسي څوك د دې مهمي دندي لپاره وټاکي چي د هغه له ايمان، تقوى او علم نه مطمئن وي او پدې ئې باور وي چي هغه له امامت نه د خلکو په لارښووني او ديني روزني کي کار اخلي او هېڅکله لدې مقدسي وظيفې نه ځانته د معيشت د تأمين حرفه نه جوړوي. د دوى د معيشت د تأمين لپاره بايد نوري عزتمني او پتمني لاري ولټول شي، د آذان او امامت په نامه له خلکو نه څه ترلاسه کول، په هيڅ مذهب کي جواز نلري، رسول الله صلى الله عليه وسلم عثمان بن ابى العاص ته وفرمايل: داسى مؤذن ونيسه چي په خپل اذان له چا بدله نه غواړي:

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ قَالَ إِنَّ مِنْ آخرِ مَا عَهِدَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِ اتَّخِذْ مُؤَذِّنًا لَا يَأْخُذُ عَلَى أَذَانِهِ أَجْرًا يَحْتَسِبَ فِي أَذَانِهِ * رواه الخمسة

د اسلام دښمنانو د دين د سپکولو لپاره د امام او عالم د سپکولو لار غوره کړه، هغه ئې د بل دړي ته په ودرېدو او د يوې

مړې، ړوندې، ترلاسه کولو لپاره سوال ته مجبور کړ او پدې ترتیب ئې د جومات امام د خلکو په سترګو کي سپك او بې عزته کړ او د ولس له قیادت او مشرۍ نه ئې خلع کړ او د ده او نورو زعامت ئې خانانو، ملکانو، اربابانو او بډایانو ته وسپارو او هڅه ئې وکړه چي منبر او محراب د ظالمو او مفسدو واکدارانو د بقا لپاره د دعا په ځای بدل شي.

د امام په امامت د مقتدیانو رضایت ضروري دی، رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه امام د لعنت وړ ګڼي چي خلك د ده په امامت راضي نه وي او دی په خپل امامت ټینګار کوي. په دې هکله داسي فرمایي:

عَنِ ابْنِ عَبّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللّه صَلّی اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ لَا تَرْتَفِعُ صَلَاتُهُمْ فَوْقَ رُءُوسِهِمْ شِبْرًا رَجُلٌ أَمّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ و ..." رواه ابن ماجه

درې کسان داسي دي چي لمونځ ئې له سر نه د یوې لوېشتی په اندازه پورته نه درومي(نه قبلیږي) یو ئې هغه کس دی چي د خلکو امامت کوي په داسی حال کی چي خلك لده نه کرکه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسجد آداب

د ځمکي په سر ترټولو غوره او مقدس ځای مسجد دی، په مسلمان د هغه خاص احترام لازم دی، مسجد ته د ننوتلو او وتلو په وخت کي باید د هغه آداب مراعات شي، د لاندنیو آدابو توصیه شوې:

دا غوره ده چي جومات ته په اوداسه داخل شئ، خو د جنابت په حالت کي باید له ننوتلو نه ډډه وشي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

عَنْ أم سَلَمَةَ قَالَتْ دَخَلَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ صَرْحَةَ هَذَا الْمَسْجِدِ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ إِنّ الْمَسْجِدَ لَا يَحِلُّ لِجُنُبٍ وَلَا لِحَائِضَ* رواه ابن ماجه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنب او حائضي شځې ته روا نده چې جومات ته ننوځي.

په هغه صورت کې چې د بوی ناك خوراك په وجه یا د خیرو، خولو په وجه له تا نه داسي تعفن پورته کېږي چې بل ځوروي، نو جومات ته له تلو ډډه وکړه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُنْتِنَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا ...
منفق علیه

چا چې لدي بوی ناکو بوټو(پیاز او هوږي) نه څه وخوړل نو زمونږ جومات ته دي نه راځي.

- د جومات په دروازې له داخلېدو سره سم دا دعا وکړه:

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ ... رواه مسلم

باري خدايه! مالره د خپل رحمت دروازې پرانيزه.

- په هغه صورت کې په خلکو سلام واچوه چې آذان، اقامت یا خطبه نه ویل کېده او خلك په جمع نه وو ولاړ.
- جومات ته له داخلېدو سره سم د مسجد د تحيې دوه رکعته لمونځ ادا کړه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى يُصَلِّيَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رَكْعَتَيْنِ* متفق عليه

له تاسو نه چي کوم کس جومات ته داخل شي نو تر هغه پوري دي نه کښېني چي دوه رکعته لمونځ ئې نه وي کړی.

- په خالي ځای کي ودرېږه، ځانته په جومات کي ثابت ځای مه ټاکه، د خلکو په او ږو تېرېدل او مخکي صف ته ځان رسول منع دي.

نَهَى رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ عَنْ ... وَأَنْ يُوطِّنَ الرَّجُلُ الْمَكَانَ فِي الْمَسْجِدِ كَمَا يُوطِّنُ الْبَعِيرُ*

رواه ابوداود والنسائي

رسول الله صلى الله عليه وسلم لدې نه منع کړې چي څوك په جومات کی ځانته خاص ځای و ټاکي، داسی لکه اوښ چي ځانته خاص ځای غوره کوي.

- په جومات کي د راکړي ورکړي خبري، سوال کول، ورك شی لټول، شور او زوږ کول منع دي.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنّ رَسُولَ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاعُ فِي الْمَسْجِد فَقُولُوا لَا أَرْبَحَ اللّهُ تِجَارَتَكَ وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالّةً فَقُولُوا لَا رَدّ اللّهُ عَلَيْكَ*

رواه الترمذي والدارمي

که څوك مو وليدو چي په جومات کی څه پلوري او يا ئې اخلي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته ووايئ: په تجارت کي دي گټه ونشه، او که مو وليدو چي په هغه کی ورك شوی شی لټوي نو ورته ووايئ: الله دې درته پيدا نکړي.

- له جومات نه او جومات ته د تلو له لاري نه ناولي او مضر شيان لرې کول، د جومات معطره کول، پاکول او رو ښانه کول د ثواب کارونه دي.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِك قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْهِ وَسَلّمَ عُرِضَتْ عَلَيّ أُجُورُ أُمّتِي حَتّى الْقَذَاةُ يُخْرِجُهَا الرّجُلُ مِنَ الْمَسْجِدِ ... رواه الترمذی وابوداود

ما ته زما د امت د اعمالو بدلې راوښودلی شوې، حتی د هغه چا اجر هم چي له جومات نه پرېوتي او ناپاك شيان باسي.

عَنْ عَائشَةَ قَالَتْ أَمَرَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْهِ وَسَلّمَ بِبِنَاءِ الْمَسَاجِدِ فِي الدُّورِ وَأَنْ تُنَظّفَ وَتُطَيّبَ *

رواه ابوداود والترمذی

رسول الله صلی الله عليه وسلم په کليو کی د جوماتونو د جوړولو، پاکولو او معطر کولو امر کړی دی.

- جومات د مؤمن لپاره داسي وي لکه اوبه د ماهي لپاره، او د منافق لپاره داسي لکه قفس د مرغه لپاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

المؤمن في المسجد كالسمك في الماء والمنافق في المسجد كالطيرفي القفس.

- د امام وینا او خطبې ته باید په ډېر دقت سره توجه وشي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

عَنِ ابْنِ عَبّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ مَنْ تَكَلّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَهُوَ كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا وَالّذِي يَقُولُ لَهُ أَنْصِتْ لَيْسَ لَهُ جُمُعَةٌ *...

رواه احمد

څوك چي د جمعې په ورځ، هغه وخت چي امام خطبه وايي، خبري کوي د هغه بوده په څېر دی چي کتابونه پرې بار وي.

- له جومات نه د وتلو په وخت کي دا دعا وکړه:

اللهم اني أسئلك من فضلك العظيم

باري خدایه! ستا د ستر فضل سوال درته کوم.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

عَنْ أَبِي أُسَيْد قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّه عَلَيْه وَسَلّمَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلِ اللّهُمّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلِ اللّهُمّ إِنّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ *

(c) ketabton.com: The Digital Library

رواه مسلم

څوك چي جومات ته داخلېږي نو وايي دي: خدايه د خپل رحمت دروازې راته پرانيزه،او چي له جومات نه وځي نو وايي دي: خدايه ستا كرم او فضل غواړم.

- له جومات سره ستا د زړه رابطه بايد تل ټينګه وي او له هرلمانځه وروسته بايد ستا په زړه كي دا تمنا وي چي ژر د بل لمانځه وخت راورسېږي چي ته جومات ته ځان ورسوې.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّه يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ... وَرَجُلٌ كَانَ قَلْبُهُ مُعَلَّقًا بِالْمَسْجِدِ إِذَا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ ...

متفق عليه

اوه كسان داسي دي چي په هغه ورځ به ئې الله په خپل سيوري كى ساتي چي د ده له سيوري پرته به بل سيورى نه وي ... لدي كسانو نه يو هغه دى چي زړه ئې په جومات پوري تړلى وي، له وتلو نه بيا تر هغه چي جومات ته بېرته راوګرځي ...

- د غايب او له جماعت نه د محروم شوي ورور پوښتنه وكړه، كه بيمار وو عيادت ته ئې ورشه، له جمعې نه يا مجبور او مريض وروسته كېږي يا منافق.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- اساساً باید لمونځ په جماعت سره ادا شي، انفرادي لمونځ د مجبوریت په حالت کي په استثنايي ډول جایز شوی، که کله له لومړۍ جمعې نه محروم شوې د انفرادي لمانځه په ځای په بلي جمعې کي لمونځ ادا کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمانځه او جماعت تارك

قـرآن د كـافرانو پـه خـلاف د جگـړي توقـف د دوی د وژلـو، نيولو، محاصره كولو او دوی ته په هر قدم كي د كمين نيولو خاتمه په هغه صورت كي جايز گڼي چي:

- له كفر او لـه اسلام سر ه لـه د ښمنی نه خپلـه بيزاري او توبـه اعلان كړي.
- لمونځ وكړي.
- زكات وركړي

لكه چي فرمايي:

فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصلَوةَ وَءَاتَوُا الزكوةَ فَخَلُّوا سبيلهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ * التوبة: ۵

كه ئې توبه وكړه، لمونځ ئې قايم كړ او زكات ئې وركړ، نو لاره ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشې کړئ، بیشکه چې خدای بخښونکی مهربان دی،

لدې آیت نه په څرګنده توګه معلومېږي چې د لمانځه له تارکينو او د زکات له مانعينو سره جګړه کېدی شي، ابوبکر صديق رضی الله عنه په همدې آيت باندې استناد وکړ او د هغو خلکو په خلاف ئې د جګړې فيصله وکړه چې د اسلام د عوا ئې درلوده خو د زکات له ورکړې ئې امتناع کوله. رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِه لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْطَبَ ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيَؤُمَّ النَّاسَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ* متفق عليه

زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما ژوند د ده په واك كي دی چې ډېر ځله مې اراده کړې چې د لرګيو راغونډولو امر وکړم، نو چې راغونډ کړی شی، بیا د لمانحه ادا کولو هدايت ورکړم، نو آذان وشي، او بيا چا ته ووايم چې د خلکو امامت وکړي، خلك په مسجد کې پرېږدم او ولاړ شم او د هغو کسانو کورونه وسوځوم چې جومات ته ندي حاضر شوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قنوت

قنوت هغه دعا ده چي له ډېري زارۍ سره توأم وي، د دې دعا ځيني خاص الفاظ روايت شوي چي د وتر واجب د آخري رکعت له رکوع نه د مخه او د مصيبتونو په وخت کي د سهار لمانځه د آخري رکعت په قومه کي لوستل کېږي، چي ځيني ئې دا دي:

اللهم انا نستعينك و نستغفرك و نؤمن بك و نتوكل عليك و نثنى عليك الخير و نشكرك و لانكفرك و نخلع و نترك من يفجرك. اللهم اياك نعبد و لك نصلى و نسجد و اليك نسعى و نحفد و نرجوا رحمتك و نخشى عذابك ان عذابك بالكفار ملحق*

الهي! له تا نه مرسته غواړو، له تا نه بخښنه غواړو، په تا ايمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړو، په تا توکل کوو، په تا غوره ثنا وايو، ستا شکر په ځای کوو او ناشکري دي نه کوو، بدکاران پرېږدو او ترې لېري کېږو. اې باري خدايه! يوازي ستا عبادت کوو، ستا لمانځنه کوو، تا ته سجده کوو، ستا په لوري هڅه کوو، ستا عبادت کي هاند کوو، ستا د رحمت هيله کوو، او له عذاب نه دي وېرېږو، ستا عذاب حتماً په کافرانو پرېوتونکی دی.

قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِي اللّٰه عَنْهمَا عَلّمَني رَسُولُ اللّٰه صَلّى اللّٰه عَلَيْهِ وَسَلّمَ كَلِمَاتٍ أَقُولُهُنّ فِي الْوِتْرِ اللّٰهُمّ اهْدني فِيمَنْ هَدَيْتَ وَعَافني فِيمَنْ عَافَيْتَ وَتولّني فِيمَنْ تَولّيْتَ وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ وَقنِي شَرّ مَا قَضَيْتَ فَإِنّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ وَإِنّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ تَبارَكْتَ رَبّنَا وَتَعَالَيْتَ* رواه الترمذی

اې مولا! مونږ هدايت کړې د هغو په شان چي تا هدايت کړي، عافيت مو په برخه کړې د هغوپه شان چي تا ورته عافيت ورکړی، او زمونږ پالنه وکړې د هغو په شان چي تا ئې پالنه کړې، په هغه څه کي چي مونږ ته دي راکړي برکت واچوې، د خپلو پرېکړو له شر نه مو وساتې، فيصلې خو ته کوې، ستا په خلاف فيصله نشي کېدی، ته چي له چا سره دوستي وکړې، هيڅکله به ذليل نشي، او عزتمن به نشي هغه چي ته ئې دښمن وګڼې، بابرکته يې اې زمونږ ربه او لوړ يې، له تا نه بخښنه غواړو او ستا په لوري درګرځو او توبه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهم اغفرلنا و للمؤمنين و المؤمنات، و المسلمين و المسلمات اللهم اصلحهم و اصلح ذات بينهم و الف بين قلوبهم و انصرهم على عدوك و عدوهم اله الحق، لا اله غيرك.

ای مولا ربه! مونږ ته بخښنه وکړې او با ايمانه نارينه او ښځو او مسلمانه نارينه او ښځو ته، خدايه! دوی اصلاح کړې، او د دوی ترمنځ اړيکي اصلاح کړې، او زړونه ئې سره نژدې کړې، ستا په دښمن او د دوی په خپل دښمن ورته بری ورکړې، اې حقيقي معبوده! له تا نه پرته بل معبود نشته.

اللهم عذب الكفرة و القى فى قلوبهم الرعب و خالف بين كلمتهم و انزل عليهم رجزك و عذابك و انزل بهم بأسك الذى لا ترده عن القوم المجرمين.

مولا ربه! کافران تعذيب کړه، په زړونو کي ئې وېره واچوه، په نظراتو او خبرو کي ئې اختلاف راولاړ کړه، په دوی خپل اضطراب او عذاب رانازل کړه، خپل هغه مصيبت په دوی نازل کړه چي له مجرمانو نه ئې نه ردوې.

اللّهُمّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ*

الهي! ستا د رحمت هيله کوو، خپلو ځانونو ته مو د سترګو رپ په اندازه ونه سپارې، ټولي چاري مو راته روغي کړې، له تانه پرته بل معبود نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يا حى يا قيوم يا ذالجلال و الاكرام يا ارحم الراحمين، برحمتك نستغيث فاغثنا.

اې تل ژونديه! اې قايموونيکه! اې د جلال او اکرام خاونده! اې ترهر مهربان نه زيات مهربانه! ستا په رحمت درته استغاثه کوو، زمونږ لاس نيوی وکړه.

اللهم فارج الهم و كاشف الغم رحمان الدنيا و الآخرة و رحيمهما ، ارحمنا رحمة من عندك تغنينا بها عن رحمة من سواك.

الهي! د اندېښنو وړونکيه، دغمونو پای ته رسونکيه، د دنيا او آخرت رحمان او رحيمه خدايه! له خپلي خوا په مونږ داسي پيرزوينه وکړې چي له تا نه پرته د بل چا له پيرزويني نه مو بې نيازه کړې.

اللهم اقسم لنا من خشيتك ما تحول به بيننا و بين معصيتك، و من طاعتك ماتبلغنا به جنتك، و من اليقين ما تهون به علينا مصائب الدنيا ، اللهم لا تجعل مصيبتنا فى ديننا ، اللهم لا تجعل الدنيا اكبر همنا و لا مبلغ علمنا و لاغاية رغبتنا و لا تسلط علينا بذنوبنا من لا يخافك و لايرحمنا.

الهي! له خپل خشيت او ترهي نه مونږ ته هغه څه راپه برخه کړې چي زمونږ او له تا نه د معصيت ترمنځ خنډ شي او له خپل طاعت

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه هغه څه چي ستا جنت ته مو ورسوي او له يقين او باور نه هغه څه چي د دنيا مصيبتونه راباندي آسانه کړي. الهي! په ديانت کي مو کومه ستونزه او مصيبت راپيدا نه کړې، الهي! دنيا راته ترټولو ستره اندېښنه او زمونږ د علم وروستی حد او د خپل رغبت غايه او پای ونه ګرځوې. او زمونږ د ګناهونو په وجه هغه څوك را باندي مسلط مکړې چي له تا نه وېره نلري او پر مونږ رحم نکوي.

اللهم اعنا و لا تعن علينا، اللهم انصرنا و لا تنصرعلينا ، اللهم اهدنا و يسر الهدی لنا ، اللهم انصرنا علی من بغی علينا .

الهي! زمونږ مرسته وکړې او بل ته په مونږ مرسته ورنکړې، الهي! مونږ ته بری راکړې او بل په مونږ برلاسی مه کړې، الهي! مونږ ته لارښوونه وکړې او په سمي لاره تګ راته آسانه کړې. الهي! په هغه چا مونږ ته بری راکړې چي په مونږ ئې تېری کړی.

اللهم اغننا بحلالك عن حرامك، و بفضلك عن من سواك.

الهي! په خپل حلال رزق دي مونږ له حرامونه بې نيازه کړې او په خپل فضل دي مونږ له تا نه پرته له بل چا نه مستغني کړې.

سبحانك اللهم و بحمدك نشهد ان لا اله الا انت نستغفرك و نتوب اليك.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهي! پاکي تالره ده او ستاینه دي، شهادت ورکوو چي له تانه پرته بل معبود نشته، بخښنه درنه غواړو او ستا لوري ته درګرځو او توبه کوو.

که کولی شې د وتر لمونځ دي حتماً د شپې وروستۍ برخي ته پرېږده او هغه وخت د تهجد د څو رکعته لمونځ په پای کي د وتر لمونځ ادا کړه.

له الله جل جلاله سره د راز او نیاز او د دعا د ژر قبلېدو ډېر ښه وخت همدا د شپې دربیمه برخه ده، هلته چي نور په خواږه خوب بیده وي، هري خوا ته چوپتیا وي، له دنیوي فکرونو او مصروفیتونو نه فارغ او حواس دي جمع وي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّه صَلّى اللّهم عَلَيْه وَسَلّمَ رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللّيْلِ فَصَلّى وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ فَصَلّتْ فَإِنْ أَبَتْ رَشّ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ، رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللّيْلِ فَصَلّتْ وَأَيْقَظَتْ زَوْجَهَا فَصَلّى فَإِنْ أَبَى رَشّتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ * رواه ابن ماجه

الله دي پر هغه سړي رحم وکړي چي د شپې پاځي، لمونځ وکړي او خپله ښځه هم ویښه کړي ترڅو لمونځ وکړي، که چېري پورته نشوه نو څو څاڅکي اوبه ئې پرمخ وشیندي. الله دي پرهغه ښځې رحم وکړي چي د شپې پاځي، لمونځ وکړي او خپل خاوند د لمانځه لپاره ویښ کړي که چېري پورته نشو نو څو څاڅکي اوبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پرمخ وشيندي.

د دي مختصرى رسالې په پاى كي بايد ووايم: كه له ما نه څوك پوښتنه وكړي چي په خپل ژوند كي له كوم څه نه ترهر څه زيات خوند او لذت اخلې؟ نو په خداى قسم چي زما د زړه ځواب به دا وي:

د شپې په زړه كي هغه لمونځ چي په هغه كي مي ډېري ډېري اوښكي له سترګو وبهېږي، هومره چي ټول مخ، ږېره او د سجدې ځاى مي په اوښكو لوند شي.

وآخردعوانا ان الحمد لله رب العالمين

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library